

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови**

**СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ
«МІЛІТАРНИЙ»)**

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня «бакалавр»

студента 4 курсу бакалаврату

освітньої програми

*«Переклад з англійської та другої
західноєвропейської мови»,*

спеціальність – 035 “Філологія”

В’ячеслав Михайлович МОЛІБОЖЕНКО

Науковий керівник:

к.філол.н., ас. Марія ГРИЦЕНКО

«Допущено до захисту»

Протокол засідання

кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови

протокол №13 від «03» червня 2024 року

в.о.завідувача кафедри _____ (підпис)

к.філол.н. Олена Підгрушна

КИЇВ
2024

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячене аналізу стратегій перекладу військово-технічної термінології з української на англійську мову на основі матеріалів інтернет-видання «Мілітарний». Актуальність роботи обумовлена значущим впливом сучасних військових конфліктів, зокрема російсько-української війни, на розвиток термінології та необхідністю ефективної комунікації в цьому контексті. Сучасні події на міжнародній арені, а також реакція світової спільноти на цю ситуацію, стимулюють активний розвиток термінології, пов'язаної з військовими подіями, військово-політичними аспектами та необхідність їхнього перекладу.

Мета дослідження полягала у визначенні основних стратегій відтворення військово-технічної термінології англійською мовою на матеріалі інтернет-видання «Мілітарний». Завдання дослідження включали теоретичне обґрунтування понять та аналіз термінологічних особливостей, а також ідентифікацію перекладацьких стратегій на основі аналізу вмісту «Мілітарного». Об'єкт дослідження – стратегії відтворення української військово-технічної термінології англійською мовою, предмет – зразки української військово-технічної термінології та її переклад англійською. В дослідженні використано лінгвістичний аналіз, метод теоретичного пізнання, математичні та перекладознавчі методи, які були спрямовані на виявлення ефективності стратегій перекладу.

Результати дослідження демонструють, що найпоширенішими стратегіями є еквівалентний переклад, калькування та транскодування. Висока частота використання цих стратегій підкреслює важливість передачі фонетичних, графічних та смислових характеристик термінів у повному обсязі, особливо в контексті військової сфери. Основні висновки вказують на важливість точності та професіоналізму у передачі військово-технічної інформації, а також на необхідність пошуку оптимальних стратегій перекладу для забезпечення якісної та зрозумілої комунікації в цьому контексті.

Ключові слова: військово-технічна термінологія, військова хроніка,

російсько-українська війна, інтернет-видання «Мілітарний», стратегії перекладу, транскодування, калькування, еквівалентний переклад.

ABSTRACT

The research is devoted to analyzing translation strategies for military-technical terminology from Ukrainian into English based on the materials of the “Militarnyi” online media outlet. The relevance of the research is determined by the significant impact of modern military conflicts, particularly the Russian-Ukrainian war, on the development of terminology and the need for effective communication in this regard. Current events on the international stage, as well as the reaction of the international community to this situation, stimulate the active development of terminology related to military events, military-political aspects and the need for their translation.

The purpose of the research was to identify the main strategies for rendering military-technical terminology into English based on the material of the “Militarnyi” online media outlet. The tasks of the research included theoretical substantiation of concepts and the analysis of terminological features, as well as the identification of translation strategies based on the analysis of the content of "Militarnyi". The object of the research is the strategies for rendering Ukrainian military-technical terminology into English, and the subject is samples of Ukrainian military-technical terminology and their English translations. The research used linguistic analysis, the method of theoretical cognition, mathematical and translation studies methods aimed at identifying the effectiveness of translation strategies.

The results of the research demonstrate that the most common strategies are equivalent translation, calque, and transcoding. The high incidence of these strategies emphasizes the importance of conveying the phonetic, graphic, and semantic characteristics of terms in full, especially in the military context. The conclusions point to the importance of accuracy and professionalism in conveying military-technical related information, as well as the need to find appropriate translation strategies to ensure effective and comprehensible communication in this regard.

Keywords: military-technical terminology, military chronicle, Russian-Ukrainian war, “Militarnyi” online media outlet, translation strategies, transcoding,

calque, equivalent translation.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ	11
1.1. Поняття терміна в сучасному перекладознавстві	11
1.2. Прагматичний потенціал військової хроніки.....	14
1.3. Застосування військово-технічної термінології у сучасній українській публіцистиці	17
1.4. Релевантність Інтернет-видання «Мілітарний» як корпусу паралельних текстів для аналізу, його характеристика	21
Висновки до Розділу 1	23
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	26
2.1. Розвиток військово-технічної термінології на тлі російсько-української війни.....	26
2.2. Шляхи утворення військово-технічної термінології в українській мові	29
2.3. Труднощі перекладу української військово-технічної термінології англійською мовою	33
Висновки до Розділу 2	38
РОЗДІЛ 3. ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	41
3.1. Стратегії відтворення української військово-технічної термінології англійською мовою	41
3.2. Кількісний аналіз результатів дослідження	48
Висновки до Розділу 3	50
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ.....	69

Додаток А. Афіксальне термінотворення військово-технічної термінології української мови.....	69
Додаток Б. Тематична класифікація військово-технічної термінології	68
Додаток В. Відмінності у термінології військових звань та рангів між НАТО та армією США	71

ВСТУП

Російсько-українська війна, що почалась у 2014 році, і повномасштабне вторгнення в Україну, яке триває з 24 лютого 2022 року, мають значний вплив на розвиток військово-технічної термінології. Сучасні події на міжнародній арені, зокрема загострення стосунків між Україною та Росією, а також реакція інших країн на цю ситуацію, стимулюють активний розвиток термінології, пов'язаної з військовими подіями та військово-політичними аспектами. Україна прагне забезпечити мир та безпеку в регіоні і співпрацює з різними міжнародними організаціями та країнами-партнерами, зокрема країнами блоку НАТО [63] та іншими країнами-лідерами західного світу у військово-політичній сфері. Ця співпраця сприяє виникненню нової термінології та активному розвитку вже усталеної, що в свою чергу породжує труднощі перекладу військово-технічної термінології з української мови на англійську.

Вивченню поняття військового терміна приділяли увагу О. Круглій [31], О. Колган [25], О. Алексеева [1], Г. Бучина [14], О. Лемешко [32], Ю. Байло [3], Р. Стацюк [50], Ю. Бойко [12] та ін. Військово-технічну термінологію української мови досліджували І. Литовченко [33], І. Струк [64], А. Сітко [45], Т. Семигінівська [64], О. Андріянова [2], М. Навальна [39], Ю. Калужинська [38], С. Бондарчук [13], Г. Бучина [14], Ю. Лукіянчук [35], О. Колган [25], О. Яременко [55], С. Фролов [52] та ін. Проблема перекладу військової термінології у своїх роботах досліджували такі вчені, як В. Балабін [8], М. Зайцева [23], І. Литовченко [33], Ю. Бойко [12], Ю. Лукіянчук [35], О. Пуш [43], Н. Гасюк [43], І. Струк [64], А. Сітко [45], Т. Семигінівська [64] та ін. Однак, незважаючи на велику кількість досліджень, важливо зауважити, що мова постійно розвивається. Зміни в політичному, соціокультурному та технологічному середовищі призводять до появи нових термінів та варіантів їх перекладу іншими мовами. Ситуація вимагає адаптації та нового сприйняття термінів, адже вони часто не мають прямих аналогів у інших мовах. Це відкриває перспективи для подальшого дослідження специфіки перекладу

військової термінології. Таким чином дане дослідження є **актуальним** через посилену увагу до військових дій на території України з боку міжнародної спільноти та збільшену потребу в ефективній комунікації в цьому контексті. Особливо важливим стає вдосконалення перекладацьких стратегій для передачі нових семантичних відтінків та модифікації військової термінології, яка виникає внаслідок змін у сферах технологій та стратегій. Інтернет-видання "Мілітарний" є джерелом аналізу через його спеціалізацію на військових питаннях, зокрема з урахуванням сучасних подій у військовій сфері.

Наукова новизна дослідження полягає в його спрямованості на аналіз труднощів, що виникають під час перекладу української військово-технічної термінології англійською мовою, а саме термінів, що позначають реалії української дійсності та відсутні в іноземній дійсності, але мають загальноприйняті термінологічні еквіваленти та термінів, що позначають реалії української дійсності, які відсутні в іноземній дійсності і не мають загальноприйнятих термінологічних еквівалентів. Дане дослідження не лише ідентифікує основні труднощі, але й намагається з'ясувати джерела їхнього виникнення та пропонує підходи до їхнього подолання шляхом застосування різних перекладацьких стратегій, таких як описовий переклад, еквівалентний переклад, калькування і транскодування. Також, вперше було використано інтернет-видання «Мілітарний», як паралельний корпус текстів для аналізу стратегій перекладу військово-технічної термінології.

Мета дослідження – визначення основних стратегій відтворення військово-технічної термінології англійською мовою на матеріалі інтернет-видання «Мілітарний».

Відповідно до мети дослідження, потрібно вирішити низку **завдань**:

- Теоретично обґрунтувати поняття терміна та військового терміна в сучасному перекладознавстві;
- Охарактеризувати військово-технічну термінологію української мови, включаючи шляхи утворення термінів та їх тематичні групи;
- Дослідити застосування військово-технічної термінології у сучасній

українській публіцистиці та релевантність Інтернет-видання «Мілітарний» як корпусу паралельних текстів;

- Визначити особливості відтворення української військово-технічної термінології англійською мовою шляхом аналізу термінів з інтернет-видання «Мілітарний»

Об'єкт дослідження – стратегії відтворення української військово-технічної термінології англійською мовою.

Предмет дослідження – зразки української військово-технічної термінології та її переклад англійською.

У дослідженні використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження**, а саме: *методи теоретичного пізнання* – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація для розкриття сутності ключових понять дослідження; *лінгвістичні методи* – детальний розгляд мовних структур, лексики, синтаксису та семантики військової термінології; *перекладознавчі методи*: методи трансформаційного та перекладознавчого аналізів для встановлення способів перекладу українських військових термінів англійською мовою; *математичні методи* – кількісний аналіз результатів дослідження.

Практичне значення – результати дослідження мають практичне застосування в галузі лінгвістики, перекладу та військових наук. Їх можна використовувати як інформаційний ресурс для фахівців у цих галузях. Також результати дослідження особливостей перекладу української військово-технічної термінології англійською мовою можуть бути корисні у сфері військового перекладу, сприяючи покращенню його якості та ефективності.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури зі 125 найменувань. Загальний обсяг роботи – 71 сторінка, обсяг основного тексту – 45 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Поняття терміна в сучасному перекладознавстві

Термінологія як наукова галузь займається вивченням термінів, їхніми властивостями та використанням у конкретних дисциплінах або галузях. Огляд різних підходів до термінології в перекладознавстві є важливим з погляду збагачення розуміння перекладача щодо контекстуального використання та функцій термінів у вихідних текстах. Це сприяє об'єктивному вибору та адаптації термінології під час перекладу з урахуванням вимог мовного середовища. Аналіз різних підходів допомагає розширити знання перекладача про термінологію конкретної галузі, що сприяє уникненню неточностей і забезпечує консистентність у використанні термінів. Крім того, це дозволяє краще адаптувати переклад до потреб аудиторії, забезпечуючи зрозумілість та адекватність тексту для отримувачів. Такий підхід сприяє створенню якісних та професійних перекладів, відповідних вимогам конкретних наукових і технічних галузей. Розгляньмо основні підходи до визначення поняття військового терміна.

О. Круглій визначає військовий термін як лексичну одиницю для номінації військового референта в офіційному військовому спілкуванні [31, с. 207]. О. Колган виділяє військову лексику, що включає військову термінологію, командні вирази та обрядові одиниці, охоплюючи вузькі військові терміни, загальні терміни та жаргонізми [25, с. 256]. О. Алексеева вважає військову лексику окремим шаром лексичної системи, де терміни точно відображають поняття військової справи [1, с. 23]. Р. Стацюк розглядає військові терміни як слова або словосполучення спеціалізованої мови для точного визначення специфічних понять та об'єктів у певній галузі знань. Вони відрізняються від загальноновживаних слів чітко визначеною семантикою, повинні бути однозначними та лаконічними для ефективної комунікації [50, с. 114].

Ю. Бойко визначає військовий термін у контексті перекладу як стійку

лексичну одиницю для опису об'єктів, явищ, якостей, відносин та процесів у військовій науці. Він підкреслює, що військові тексти містять багато спеціалізованих термінів, які є абстрактними, однозначними, міжнародними, логічними та систематичними. В англійській мові військові терміни часто мають кілька значень, але використовуються без емоційного забарвлення. При включенні в термінологічну систему терміни стають стилістично нейтральними, хоча деяка нерегламентована термінологія залишається емоційно забарвленою[12]. Таким чином, військовий термін, за Ю. Бойком, є ключовою лексичною одиницею з чітко визначеним значенням.

Ю. Байло визначає основні особливості військових термінів:

- Багаторівнева організація, яка включає в себе різні рівні та аспекти військової діяльності. Приклади таких термінів можуть включати різні рівні структурування військових частин. Наприклад, організаційні та адміністративні підрозділи (*Генштаб Збройних Сил України* [82] – *The General Staff of the Ukrainian Armed Forces* [108]), військові підрозділи (*десантники* [82] – *paratroopers* [108], *морські піхотинці* [82] – *marines* [108]), бойові підрозділи (*ракетно-артилерійський підрозділ* [82] – *missile-artillery unit* [108], *розвідувальний батальйон* [82] – *reconnaissance battalion* [108]);
- Використання термінів із інших терміносистем, таких як наукові та технічні галузі, для опису військових явищ. Наприклад: *радіус дії* [82] – *radius of action* [108], *рельєф* [82] – *terrain* [108];
- Регламентованість значної частини термінів, що визначається чіткими визначеннями та стандартами їх використання. Наприклад, термін *повітряна ціль* [82] – *air target* [108];
- Відсутність емоційно-експресивних відтінків, що вказує на формальний та об'єктивний характер термінів [3, с. 73-65].

Ми вважаємо, що наведені особливості військової термінології є ключовими для подальших досліджень у сфері перекладу з кількох причин. По-перше, багаторівнева організація військової діяльності передбачає існування

різних рівнів і аспектів, які потрібно правильно і чітко розрізнити у перекладі. По-друге, використання термінів з інших терміносистем (наукових, технічних) для опису військових явищ підкреслює потребу в глибокому розумінні самого терміна і контексту його застосування. Це вимагає дослідження синонімів, аналогій та еквівалентів між мовами для забезпечення точного та зрозумілого перекладу. Далі, чіткі визначення і стандарти використання термінів у військовій термінології сприяють уникненню непорозумінь та забезпеченню правильного їх інтерпретації у перекладі.

Нарешті, відсутність емоційно-експресивних відтінків у військовій термінології підкреслює потребу в точності та об'єктивності у перекладі. Перекладачам зазвичай доводиться відтворювати формальний характер термінів, уникаючи будь-яких емоційних аспектів і забезпечуючи стилістично нейтральне використання слів. Однак відсутність емоційно-експресивних відтінків у військовій термінології не завжди є правилом, оскільки це може залежати від жанру тексту. У літературних, художніх та публіцистичних текстах термінологія може набувати емоційного забарвлення або відтінків, які відображають авторське бачення подій або враження персонажів. Емоційно-експресивним є термін *прильот*: “Після прильоту по першому комплексу військові помітили ще один Тор, який намагався покинути вогневу позицію” [73] – “After the first system was destroyed, the military spotted another Tor air defense system, which was trying to leave the firing position” [99]. Таким чином, контекст використання термінів у військовій термінології може визначати їхню емоційну виразність.

Висновки, що можна зробити з поданих визначень, вказують на те, що військовий термін – це слово або словосполучення, яке чітко визначає конкретне поняття військової справи. Основними характеристиками військового терміна є наявність дефініції, системність, однозначність, стилістична нейтральність та висока інформативність. Розглянуті характеристики військової термінології відіграють важливу роль у розвитку кращих підходів до перекладу, збільшенні ефективності комунікації та

забезпеченні правильного розуміння та застосування термінів у міжнародному військовому контексті.

1.2. Прагматичний потенціал військової хроніки

Хроніки є важливим джерелом інформації для вивчення історії та реконструкції минулого. У контексті військової сфери вони набувають особливого значення, створюючи можливість докладного аналізу військових подій, тактик і стратегій. Хроніка – це літературний жанр, який відображає історичні події в послідовній хронологічній послідовності. Слово "хроніка" в грецькій мові "χρόνος" (chronos) перекладається як "час" або "часовий період". Таким чином, "хроніка" в буквальному розумінні означає "той що відноситься до часу" або "звіт про події у хронологічному порядку" [28, с. 238].

Д. Дамвіль розглядає хроніку як вид художньої літератури, що систематично фіксує історію, описуючи події, людей, дії та важливі моменти певного періоду або культури. Хроніка складається з текстів, що розповідають про історичні події в хронологічному порядку, включаючи описи битв, політичних подій, культурних змін та портрети відомих особистостей [58, с. 10-11]. Т. Космед відзначає, що важливою характеристикою хроніки є об'єктивність, оскільки вона передає події з незалежної точки зору, уникаючи перекручень та суб'єктивних оцінок. Хроніки часто створюються сучасниками або свідками подій, що додає їм автентичності [28, с. 239].

В свою чергу, військова хроніка – це жанр історичної літератури, що систематично описує військові події, стратегічні рухи, битви, операції та рішення військових командувачів у хронологічній послідовності. Вона відображає військові події з політичних, соціальних, економічних та культурних аспектів. С. Кангас зазначає, що військова хроніка містить детальні описи бойових дій, тактичні та стратегічні рішення, аналіз результатів боїв, втрат та перемог, а також аналіз причин і наслідків військових конфліктів і їх роль у великих історичних подіях [60, с. 1252].

Основними характеристиками військової хроніки є об'єктивність та

документальна достовірність. Вона передає військові події без прикрас, забезпечуючи точне історичне уявлення. Військова хроніка складається з офіційних документів, звітів, листів, спогадів військових діячів та інших первинних джерел, що надає їй автентичності. Є. Літвіненко вважає, що цей жанр має велике значення для вивчення військової історії, оскільки надає докладні та об'єктивні відомості про військові події, їхні причини, наслідки та вплив на історію [34, с. 732]. Військова хроніка слугує джерелом інформації для істориків, дослідників та військових аналітиків, допомагаючи їм глибше розуміти військову справу та її роль в історії.

Л. Шаріпова визначає прагматичний потенціал військової хроніки як можливість використання її документального матеріалу для вирішення завдань у військовій науці, дослідженнях та практичній діяльності. Цей потенціал випливає з детального опису військових подій, документальної достовірності та аналізу стратегічних і тактичних рішень [53, с. 86]. Ця інформація може бути використана для аналізу тактики та стратегії військових операцій, оцінки результатів боїв, а також для вивчення військової техніки та технологій. З іншого боку, К. Бюрель вважає, що прагматичний потенціал військової хроніки полягає в її документальній достовірності, дозволяючи використовувати її як надійне джерело для досліджень та аналізу. Хроніка складається з офіційних документів, звітів, листів, спогадів військових діячів та інших первинних джерел, забезпечуючи високу автентичність [57, с. 235]. С. Кангас додає, що прагматичний потенціал включає аналіз стратегічних та тактичних рішень командування під час військових дій, що може служити основою для вивчення військових стратегій та вдосконалення планування майбутніх операцій [60, с. 1253]. Отже, прагматичний потенціал військової хроніки полягає в її здатності надавати інформацію для військових досліджень, планування та прийняття стратегічних рішень.

Військова хроніка, у контексті перекладу, представляє собою текстовий матеріал, що містить історичні записи подій та військових подій, які мають стратегічне значення для військових сил [10, с. 207]. Цільова аудиторія

перекладу військової хроніки складається з різних груп людей, які мають інтерес до військової історії та подій. Серед них можуть бути військові команди, аналітики і дослідники військових стратегій, історики, політики та громадськість, яка цікавиться військовими аспектами. Залежно від складу цільової аудиторії, стратегії перекладу можуть бути різними. Це обумовлено тим, що військова тематика часто вимагає точного використання спеціалізованих термінів для передачі точної інформації. Перекладачам потрібно зберігати технічну точність і відтворювати специфічність оригінального тексту, щоб передати повне розуміння військових понять і ситуацій.

Розглянемо наведені твердження на прикладі інтернет-видання «Мілітарний». Навіть при спробі орієнтуватися на широку аудиторію, переклад військових текстів для інтернет-видання залишається вірним оригіналу і використовує військово-технічну термінологію без істотного спрощення. Наприклад: “У системі ProZorro опубліковані відповідні тендери на закупівлю 3000 БпАК типу DJI Mavic 3E та 1000 БпАК типу DJI Mavic 3 Thermal із додатковими комплектуючими” [72] – “The ProZorro system has published the corresponding tenders for the purchase of 3000 BPAC type DJI Mavic 3E and 1000 unmanned aircraft systems type DJI Mavic 3 Thermal with additional components” [121].

Додатково, В. Балабін зазначає, що переклад військової хроніки відображає ряд особливих рис і характеристик, які важливо враховувати з метою забезпечення точного передавання інформації без втрат:

- точність і вірність інформації – врахування специфічної термінології, технічних та військових термінів, а також правильне відтворення фактів і подій без спотворень чи неточностей;
- адаптація для цільової аудиторії – вибір відповідного стилю, рівня складності мови і тону тексту відповідно до сприйняття інформації читачами;
- збереження контексту і сенсу – врахування історичного тла,

важливості подій та їх взаємозв'язків у рамках військової діяльності [5; 7; 10].

Ці аспекти є важливими для успішного перекладу військової хроніки, оскільки вони забезпечують передавання інформації без втрати сенсу і зрозумілість для цільової аудиторії.

У висновку можна зазначити, що військова хроніка є специфічним підвидом хроніки, спрямованим на опис військових подій, битв, стратегічних рухів, дій командування та інших аспектів військової справи. Прагматичний потенціал військової хроніки полягає в можливості використання її документального матеріалу для проведення військових досліджень, аналізу стратегічних та тактичних рішень, планування військових операцій та навчання у військових навчальних закладах. Переклад військової хроніки є процесом, який вимагає уважного врахування особливостей цільової аудиторії та збереження точності інформації без втрат. Оскільки цільова аудиторія складається з різних груп населення, переклад повинен бути адаптованим з урахуванням їхніх потреб та рівня обізнаності у військовій тематиці. Загалом, успішний переклад військової хроніки потребує збереження точності інформації, адаптації для різних груп аудиторії і збереження контексту подій.

1.3. Застосування військово-технічної термінології у сучасній українській публіцистиці

В інформаційних матеріалах сучасної української публіцистики активно використовується військово-технічна термінологія. О. Покотило та С. Сегела стверджують, що військова тематика завжди цікавила суспільство, а події та конфлікти відображаються на сторінках газет та в новинах, що спонукає журналістів до використання військової термінології [41, с. 116]. Це стає особливо актуальним через війну в Україні, яка збільшила інтерес суспільства до військових питань та технічних аспектів військової справи.

М. Навальна додає, що проникнення військово-технічної термінології у мову преси є відображенням активного використання військових технологій та

обладнання в сучасних військових конфліктах. Технічні аспекти військових дій стають значущими для розуміння ситуації на полі бою, тому журналісти намагаються використовувати військову термінологію для забезпечення точного та адекватного опису подій [37, с. 58].

Також, К. Джеркінс та Д. Бос зауважують, що залучення військово-технічної термінології сприяє підвищенню обізнаності громадськості з питань військової справи та військово-технічного розвитку. Вона сприяє усвідомленню населення про складнощі та виклики, які стоять перед збройними силами, а також допомагає зрозуміти технічні аспекти військових конфліктів [59, с. 61]. У випадку використання військово-технічної термінології для підвищення обізнаності громадськості у питаннях військової справи та технічного розвитку застосовуються стратегії перекладу, такі як описовий переклад та смисловий розвиток, що сприяє кращому розумінню військових термінів широкою аудиторією.

Використання в публіцистичних текстах термінів військової справи, поза межами наукового контексту, призводить до утворення переносного значення цих термінів. Такий процес є типовим для журналістських матеріалів і виникає з бажання використовувати мовні засоби, що забезпечують економію зусиль та мають високу емоційну зарядженість. І. Литовченко вважає, що однією з головних причин таких змін є прагнення до спрощення висловлення та пошуку нових номінацій. Це може бути пов'язано з економією мовних ресурсів та бажанням висловити думку з більшою точністю та виразністю [33]. Наприклад термін *гонка озброєнь* (*arms race*) характеризує змагання між державами або групами держав у збільшенні або покращенні військових потужностей та озброєнь. Однак, ми зустрічаємо термін *фальшива гонка озброєнь*: “*За останній рік українські проекти макетів породили своєрідну фальшиву гонку озброєнь*” [98] – “*Over the past year, Ukrainian mock-up projects have spawned a kind of fake arms race*” [119]. У даному контексті використання виразу *фальшива гонка озброєнь* (*fake arms race*) вказує на ситуацію, де конкуренція або змагання відбувається навколо виявлення та розкриття фальшивих моделей

зброї чи військової техніки, а не навколо реального розвитку та вдосконалення озброєнь. Таке використання терміну у публіцистиці створює переносне значення, підкреслюючи суперечливий аспект або метафору.

У газетних текстах виділяються різні лексико-семантичні групи військової термінології, які використовуються в переносному значенні. Л. Ставицька виділяє термінологію, що вказує на початок війни та її підсумок, як одну з таких груп [47, с. 7]. Наприклад, термін *мобілізація* – *mobilization* може вживатися в мас-медіа для характеристики боротьби на політичному, дипломатичному чи ідеологічному рівнях – *ідейна мобілізація* – *ideological mobilization*: “З першого червня Російська Федерація готує **ідейну мобілізацію** додатково 300 тисяч військових” [78] – “The Russian Federation prepares **ideological mobilization** of an additional 300,000 military personnel by June 1” [125]. Таким чином, *мобілізація* у вигляді *ідейної мобілізації* вказує на процес активізації громадськості або групи людей у підтримці або протидії певним ідеям, цілям чи проектам, що мають ідеологічний характер.

На думку О. Стишова, в публіцистичних текстах часто використовується термінологія, яка спочатку мала винятково військове значення, але унаслідок переносу змінює своє значення та стає більш універсальною [51, с. 117]. Наприклад, термін *контрнаступ* (*counteroffensive*) має первинне значення військової стратегії, де він використовується для опису операції або дій, спрямованих на протистояння атакуючій стороні з метою відбиття нападу або повернення втрачених позицій. З іншого боку, *мовний контрнаступ* (*linguistic counteroffensive*) вказує на систематичні заходи чи дії, спрямовані на відстоювання або відбиття атаки або впливу, зокрема через мовні засоби: “За словами уповноваженого, потрібен перехід від лагідної (оборонної) українізації країни до **мовного контрнаступу**” [78] – “According to the official, there is a need to shift from gentle (defensive) Ukrainization of the country to a **linguistic counteroffensive**,” [125]. Таким чином, переносне використання терміна *контрнаступ* у публіцистичних текстах вказує на активні дії чи стратегічні заходи, спрямовані на відбиття, протидію або зворотну реакцію на атаку або

вплив у певній сфері.

А. Довгопола додає, що в газетних текстах можна зустріти традиційні назви зброї, техніки та військових посад, які, також через переносне використання, отримують нові значення [22, с. 65]. Наприклад, термін *зброя* може описувати різні аспекти суспільного життя, такі як дипломатична зброя, що означає не-військові інструменти, які використовуються в міжнародних відносинах для впливу чи тиску на інші держави, часто охоплюючи стратегії такі як економічні санкції, політичні альянси або дипломатичні переговори: “*Формула миру – це потужна дипломатична зброя*” [91] – “*The formula for peace is a powerful diplomatic weapon*” [109]. Таким чином, цей термін ілюструє застосування метафоричної мови для опису складних невійськових динамік в дипломатичних контекстах.

Також, як переконані М. Навальна [62], Н. Костусяк [62], Т. Левченко [62], В. Олексенко [62], А. Сіц [62] та О. Попкова [62], у сучасній українській публіцистиці часто використовуються терміни для позначення військових посад та звань [62, с. 186]. Наприклад, терміни такі, як *військовий* або *доброволець*, можуть отримувати нові аспекти значень в контексті суспільних процесів – *медійні добровольці* (відноситься до осіб, які добровільно надають певні послуги або працюють у медіа-сфері без оплати): “*Сьогодні усі медійні військові/добровольці/волонтери ймовірно знову зіштовхнуться з хвилею хейту*” [91] – “*Today, all media military/volunteers will likely face another wave of hate*” [109]. Цей приклад відображає динаміку суспільного розвитку, коли традиційні поняття отримують нові виміри та значення в умовах суспільства, що змінюється.

В результаті, застосування військово-технічної термінології в сучасній українській публіцистиці має вплив на переклад та створює ряд перекладацьких проблем і потреб. Поширене використання цієї термінології призводить до необхідності точності та вірності перекладу, оскільки військові терміни часто мають специфічне технічне значення, яке складно передати іншою мовою без втрат. Це створює потребу у спеціалізованих перекладацьких знаннях і

ретельному вивченні контексту, щоб вірно передати значення військових термінів. Крім того, як зазначено вище, через поширення військової термінології в публіцистиці відбуваються переноси значень термінів, що створює додаткові виклики для перекладу. Виникнення нових аспектів значень ускладнює завдання перекладачів з відтворення змісту повідомлення, оскільки вони повинні враховувати не лише технічні аспекти термінів, але й їхню суспільну та культурну семантику.

Отже, використання військово-технічної термінології у сучасній українській публіцистиці є результатом активізації військових дій та конфліктів, а також зростання інтересу суспільства до військових питань. Використання військово-технічної термінології в сучасній українській публіцистиці є складовою частиною мовлення та відображається у формуванні нових значень та виразів, що відповідають вимогам сучасної масової комунікації. З іншого боку, поширення військової термінології у публіцистиці спричиняє переноси значень термінів, що ускладнює завдання перекладачів. Виникнення нових аспектів значень вимагає врахування не лише технічних аспектів термінів, але й їхню суспільну та культурну семантику при перекладі.

1.4. Релевантність Інтернет-видання «Мілітарний» як корпусу паралельних текстів для аналізу, його характеристика

Мілітарний [82] (до 2021 року відомий як Український мілітарний портал) є українським онлайн-медіа, що спеціалізується на військовій тематиці та існує з 2009 року. Основним контентом цього медіа є публікації новин, аналітичних матеріалів та репортажів про силові структури, бойові дії та військову промисловість, як в Україні, так і в світі. Починаючи з 2009 року, редактори видання робили акцент на створенні та публікації контенту з питань військової сфери, зокрема, починаючи з 2014 аналізували російсько-українську війну, збройні конфлікти у світі та новини в сфері оборонної промисловості. У 2017 році команда медіа створила громадську організацію під назвою «Український мілітарний центр» [26].

Організація позиціонує себе як провідне українське онлайн-медіа, що відкрито та чесно публікує інформацію про армію, військові конфлікти, а також хроніку важливих подій та розвитку в оборонній промисловості. Відзначається активним впливом у військовому середовищі та стійкою репутацією серед професіоналів та аудиторії, яка цікавиться військовими питаннями [61].

Б. Мірошніченко вважає, що позитивний результат для інтернет-видання "Мілітарний" виявився у тому, що саме за рік до початку значної військової кампанії вони запустили тестову версію англійською мовою. В 2022 році редакції залишалося лише розширити свій штат перекладачів для забезпечення перекладу контенту. Наразі відділ перекладачів "Мілітарного" складається з восьми осіб, а відгуки з інших країн допомагають зберігати їх у своєму колективі [36].

Ми вважаємо, що завдяки використанню української та англійської версій, "Мілітарний" має суттєве значення з кількох позицій:

- подання контенту обома мовами демонструє бажання залучити аудиторію як з України, так і з міжнародного співтовариства. Забезпечення доступності інформації англійською мовою розширює аудиторію на зарубіжних користувачів, а також сприяє підвищенню міжнародної впізнаваності та поширення впливу медіа.
- двомовність реалізує принцип відкритості та прозорості, сприяючи різноманітності читацької аудиторії. Такий підхід відповідає сучасним вимогам до медіа, які орієнтовані на міжнародний ринок та забезпечує відкритість до різноманітних культурних та мовних контекстів.
- наявність контенту як українською, так і англійською мовами сприяє взаємодії та обміну інформацією між українськими та міжнародними спеціалістами у сфері оборони, військової стратегії та інших аспектах військової справи.

Таким чином, двомовність сайту "Мілітарного" відображає його стратегічну спрямованість на глобальний рівень впливу, доступність та розмаїття аудиторії, а також сприяє взаєморозумінню та обміну інформацією в

контексті військової тематики.

Релевантність Інтернет-видання "Мілітарний" як корпусу паралельних текстів для аналізу виявляється у ряді ключових аспектів, що визначають його значущість для дослідження та аналізу текстового матеріалу. По-перше, "Мілітарний" є джерелом інформації з військової сфери. Вміст видання включає новини, аналітичні матеріали, репортажі та інші тексти, що охоплюють широкий спектр військових тем. Цей корпус текстів надає можливість проводити аналіз аспектів військової справи, включаючи стратегічні та тактичні питання, оцінку військових дій, розвиток оборонної промисловості тощо. По-друге, наявність двох версій "Мілітарного" – української та англійської – робить його придатним для аналізу паралельних текстів. Порівняння текстів, написаних різними мовами, дозволяє виявляти відмінності у трактуванні подій та інтерпретації інформації. По-третє, актуальність інформації, що представлена на "Мілітарному", дозволяє використовувати це видання, як корпус текстів для аналізу сучасних подій та тенденцій у військовій сфері. Відслідковування змін у змісті текстів протягом часу дозволяє розуміти динаміку військових процесів та оцінювати їхні наслідки.

У висновку можна констатувати, що інтернет-видання "Мілітарний" (MIL.IN.UA) є джерелом інформації з військової сфери, яке пропонує широкий спектр текстів, включаючи новини, аналітичні матеріали та репортажі. "Мілітарний" є релевантним як корпус паралельних текстів для аналізу завдяки своєму різноманітному контенту, наявності двомовних версій матеріалів та актуальності наданої інформації. Його значення полягає в можливості дослідження та аналізу військових тем на підставі великого обсягу текстового матеріалу, доступного для аналітичної обробки.

Висновки до Розділу 1

Аналіз різних підходів до визначення термінів має важливе значення для поглиблення розуміння контекстуального використання та функцій термінів у

вихідних текстах, що допомагає об'єктивно вибрати та адаптувати термінологію під час перекладу з урахуванням вимог мовного середовища. Основні характеристики військової термінології, такі як її багаторівнева організація, використання термінів з інших терміносистем, регламентованість значної частини термінів і відсутність емоційно-експресивних відтінків, відіграють важливу роль у розвитку кращих підходів до перекладу, підвищенні ефективності комунікації та забезпеченні правильного розуміння та застосування термінів у міжнародному військовому контексті.

Військова хроніка зосереджена на описі військових подій, битв, стратегічних рухів, дій командування та інших аспектів військової справи. Прагматичний потенціал військової хроніки полягає у використанні її документального матеріалу для проведення військових досліджень, аналізу стратегічних та тактичних рішень, планування військових операцій. Однак, переклад військової хроніки є складним процесом, який потребує уважного врахування особливостей цільової аудиторії. Враховуючи, що цільова аудиторія складається з різних груп, переклад повинен бути адаптованим до їхніх потреб та рівня обізнаності у військовій тематиці. В цілому, успішний переклад військової хроніки передбачає збереження точності інформації, адаптацію для різних груп аудиторії та збереження контексту подій.

Використання військово-технічної термінології в сучасній українській публіцистиці також є складовою мовлення і відображається у формуванні нових значень і виразів, відповідних вимогам сучасної масової комунікації. Однак поширення цієї термінології призводить до переносу значень термінів, що ускладнює завдання перекладачів. Виникнення нових аспектів вимагає врахування не лише технічних аспектів термінів, але й їхню суспільну та культурну семантику при перекладі.

Інтернет-видання "Мілітарний" (MIL.IN.UA) є джерелом інформації з військової сфери, що пропонує широкий спектр текстів, включаючи новини, аналітичні матеріали та репортажі. "Мілітарний" існує у двох версіях – українській та англійській, що робить його можливим об'єктом для дослідження

паралельних текстів. Значимість цього видання як паралельного корпусу текстів полягає у його здатності надавати об'єктивну та актуальну інформацію про військові питання, а також у його потенціалі для аналізу та вивчення різних аспектів військової справи.

РОЗДІЛ 2

РОЗВИТОК ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

2.1. Розвиток військово-технічної термінології на тлі російсько-української війни

Російсько-українська війна, що почалася у 2014 році, та повномасштабне вторгнення в Україну, яке триває з 24 лютого 2022 року, вплинули на розвиток військово-технічної термінології. Сучасні події на міжнародній арені, зокрема загострення стосунків між Україною та Росією, а також реакція інших країн на цю ситуацію, стимулюють активний розвиток термінології, пов'язаної з військовими подіями та військово-політичними аспектами.

Воєнний конфлікт та співпраця з міжнародними партнерами зумовлюють виникнення нових термінів та понять, які описують військові події, стратегії, технології та тактики. Наприклад: *DJI Mavic 3 Thermal* [108], *WarDog* [108], *Безпілотна наземна евакуаційно-логістична платформа* [82] – *unmanned ground evacuation and logistics platform* [108], *дистанційне мінування позицій* [82] – *Remote mining* [108], *оператори FPV-дронів* [82] – *FPV drone operators* [108], *радіоелектронна розвідка* [82] – *electronic reconnaissance* [108].

Крім того, зростання рівня уваги до військових аспектів та потреба в ефективній комунікації у воєнному середовищі також сприяють розвитку та появі нової термінології. Військово-технічна термінологія в контексті російсько-української війни відображає сучасні військові реалії, відповідаючи потребам армій у прозорій та точній комунікації. Наприклад: *Бахмутський напрямок* [82] – *Bakhmut sector* [108], *Азов* [82] – *Azov* [108], *оператори центру спеціальних операцій «Схід»* [82] – *Operators of the Special Operations Center «East»* [108], *Президентська бригада оперативного призначення* [82] – *Presidential Brigade* [108].

Військова термінологія відображає та відтворює переважно зміни, що відбуваються у військовій науці та техніці, які є характерними для певних історичних періодів. І. Струк, А. Сітко та Т. Семигінівська зазначають, що війна в Україні спричиняє впровадження нових видів зброї та відповідних термінів для позначення цієї зброї: гіперзвукова зброя (*гіперзвукова ракета Hwasongpho-16B* [82] – *Hwasongpho-16B hypersonic missile* [108]), безпілотні літальні апарати (наприклад, *надводний дрон Sea Baby* [82] – *Sea Baby naval drone* [108]). Загалом, специфіка військової термінології, а також термінології, пов'язаної з гіперзвуковою зброєю, включає в себе номенклатурні одиниці, які складаються з номенів та онімів. Ці номенклатурні одиниці представляють собою спеціальні назви, що відображають певні концепти та відношення, і активно використовуються у спеціалізованій лексиці [64, с. 30]. Наприклад: “*Проте комплекси «Тор», «Бук», С-125, С-300, IRIS-T, NASAMS, PATRIOT, SAMP/T, HAWK та інші...*” [81] – “*However, the complexes «Tor», «Buk», S-125, S-300, IRIS-T, NASAMS, PATRIOT, SAMP/T, HAWK, and others ...*” [101].

Ще однією особливістю розвитку військово-технічної термінології на тлі російсько-української війни є виникнення нових скорочень, які утворюються з наявного лексико-граматичного матеріалу та відповідають закономірностям словотворення української мови. Серед таких скорочень особливо поширені акроніми. Акронім – це звукове скорочення, яке формується за принципом використання перших літер окремих слів або словосполучень. Наприклад, *ОРДЛО* – *ORDLO*: “*Загалом під російською окупацією включно з «ОРДЛО» (окуповані території Донецької та Луганської областей за лінією розмежування до 24.02) та АР Крим залишається до 120 тис км²*” [90] – “*In general, up to 120,000 km² remain under Russian occupation, including the «ORDLO» (the occupied territories of Donetsk and Luhansk regions along the demarcation line until February 24) and the Autonomous Republic of Crimea*” [104].

Іншим напрямком розвитку військово-технічної термінології є

розвиток в галузі кібернетичної зброї, що вважається передовим зразком озброєння і базується на нетрадиційних принципах ведення війни. Р. Грищук визначає термін кібернетична зброя як комплекс технічних, програмних та інших засобів, спрямованих на порушення процесів управління в кіберпросторі, включаючи соціум, соціотехнічні та технічні системи [19, с. 96]. І. Струк, А. Сітко та Т. Семигінівська зауважують, що на сьогоднішній день термінологія кібер-зброї переважно асоціюється з діяльністю хакерської групи "Anonymous", а також фіксуються назви організацій, що брали участь у кібератаках різного типу. що структура назв організацій в основному складається зі звуко-буквених аббревіатур, акронімів, омонімів, шарад та інших словесних ігор [64, с. 30]. Наприклад, серед таких назв можна відзначити: *APT-C-36*, *Dragonfly 2.0*, *WIRTE*, *Ke3chang*, *DragonOK*, *GCMAN*, *Stealth Falcon*, *Fox Kitten* та *Suckfly*. Дані терміни не мають українських відповідників, та піддаються нульовому перекладу.

На сучасному етапі розвитку військово-технічної термінології спостерігається поширення явища евфемії, коли конкретні терміни або поняття замінюються описовими найменуваннями або іншими виразами з метою уникнення конфліктів у комунікації. Є. Корнелаєв наголошує, що евфемізми виявляються чутливими до змін у соціокультурному та мовному середовищі. Такі вирази, стаючи популярними, швидко втрачають свою актуальність, оскільки знову асоціюються з маскованим поняттям і втрачають свою маскувальну функцію [27, с. 73]. Прикладом сучасного евфемізму є термін *спеціальна воєнна операція*, який використовується Росією замість терміну *війна*, щоб зменшити чи приховати жорстокість і справжню природу збройного конфлікту.

Іншим прикладом евфемії в сучасному військовому контексті є використання числових кодів для позначення втрат: *двохсотий* (вбитий у бою) – *cargo 200*, *трьохсотий* (поранений у бою) – *cargo 300*. Терміни "вантаж 200" і "вантаж 300", а також інші числові позначення, широко вживаються у військовій термінології для класифікації різних категорій

військових вантажів, таких як вбиті, поранені, контужені, медикаменти, полонені, гроші і дорогоцінності. Поява цифри "300" пов'язана з номером бланка, який використовується для обліку поранених (бланк номер "300"), що став основою для терміна "трьохсоті". Наприклад: "35 – 300-х, та 1 – 200-й" [78] – "As Many as 35 Servicemen of Cargo 300 and one Cargo 200" [125].

Загалом, при перекладі військово-технічної термінології на тлі її активного розвитку відбуваються процеси адаптації та творення нових мовних форм. З появою нових зразків зброї, техніки та концепцій у військовій сфері, перекладачі стикаються з потребою створення або адаптації термінів, які відобразатимуть сучасні реалії. Важливим аспектом є забезпечення узгодженості термінології у міжнародному контексті, оскільки інформація про нові зразки зброї та техніки швидко поширюється між військовими та дослідниками різних країн. При перекладі цієї термінології перекладачі повинні адаптувати її до мовного середовища, де вона буде використовуватися, забезпечуючи зрозумілість та відповідність мовному контексту.

Отже, на тлі російсько-української війни спостерігається розвиток військово-технічної термінології, що відбувається завдяки впровадженню новітніх зразків зброї та техніки, а також активному обміну інформацією між військовими, дослідниками та фахівцями з різних країн. Однією з ключових особливостей розвитку є поява нових термінів, скорочень та евфемізмів. При перекладі відбувається активний процес створення нових мовних форм. Перекладачі стикаються з необхідністю створення або адаптації термінів, що відображають сучасні реалії та забезпечують узгодженість міжнародної термінології. Обмін інформацією між військовими та дослідниками різних країн вимагає уважного узгодження термінології для однозначного розуміння та уникнення непорозумінь у міжнародному військовому співтоваристві.

2.2. Шляхи утворення військово-технічної термінології в українській мові

Формування військово-технічної термінології в українській мові може відбуватися декількома шляхами. Серед основних І. Литовченко виділяє: морфологічний спосіб (включає афіксацію, основоскладання та абревіацію) та семантичну модифікацію [33, с. 56]. В сучасних умовах розвитку військової справи і технологій ці шляхи формування військово-технічної термінології в українській мові постійно використовуються та розвиваються, забезпечуючи адаптацію мови до нових вимог і реалій. Розгляньмо кожен зі способів детальніше.

Морфологічні засоби утворення слів є важливим аспектом формування військової термінології в українській мові. Українська мова активно використовує словотвір для розширення лексики військової справи, зокрема за допомогою афіксації. Афіксація полягає у формуванні слів шляхом додавання афіксальних морфем до базових слів. В контексті військово-технічної термінології І. Литовченко виділяє найбільш продуктивні афікси [33] (див. додаток А. табл. 2.1.).

А. Гомон зазначає, що певну категорію військових термінів української мови складають лексеми, які відрізняються тим, що мають складну морфологічну структуру з декількома твірними основами. Разом із афіксальними похідними, ці лексеми належать до морфологічного словотвору. Основоскладання, також відоме як композиція, є одним з актуальних методів створення термінів, що описують сучасну військову техніку, амуніцію та інфраструктуру. Терміни об'єднують у своїй структурі кілька основ, що робить їхнє походження більш конкретним і становить словотвірну основу для похідних слів [17, с. 171].

І. Струк, А. Сітко та Т. Семигінівська вважають, що традиційні моделі формування складних військових термінів за допомогою композиції відображаються невеликою кількістю похідних порівняно з іншими методами. Композити-іменники, які містять сполучні голосні -о, -е, переважно використовуються для найменування зброї, військової техніки, обладнання, амуніції та споруд [64, с. 30]. Наприклад, *радіоелектронна*

боротьба [82] – *electronic warfare* [108]. Різні типи композитів відрізняються за основами, синтаксичними зв'язками та відношеннями між компонентами словосполучення, а також за словотвірною семантикою відповідних похідних слів. Крім того, утворення складних слів може мати місце як на основі сурядних, так і на основі підрядних синтаксичних словосполучень. Наприклад, *воєнно-стратегічний, лівофланговий*

О. Андріянова відзначає зростання використання абрєвіаційного процесу, який полягає в формуванні похідних лексичних одиниць за допомогою злиття компонентів кількох слів. Оскільки абрєвіатури складаються з літер, звуків або складів, їх можна класифікувати з різних структурних перспектив. Під час аналізу військової термінології, що стосується найменувань зброї, амуніції та військових споруд, виділяються такі структурні типи абрєвіацій [2, с. 14-15]:

- абрєвіації ініціального типу (складноскорочені слова, утворені від початкових звуків або літер): *БПЛА (безпілотний літальний апарат)* [82] – *UAV Unmanned Aerial Vehicle* [108].
- абрєвіатури частковоскороченого типу (скорочення не всіх компонентів, проміжний характер між абрєвіацією й основоскладанням). Наприклад: *військспорядження* [82] – *military gear* [108].
- абрєвіатури комбінованого типу (складання частин першого твірного слова та букв або цифр). Наприклад: *ЗРК «Бук-М1»* [82] – *SAM system «Buk-M1»* [108].

Розуміння структури та походження терміна дозволяє здійснити більш точний та конкретний переклад, що відповідає контексту та мовним особливостям цільової аудиторії. Морфологічний аналіз елемента військово-технічної термінології розкриває його структуру і походження, що допомагає краще зрозуміти значення слова та визначити його англійський еквівалент.

З іншого боку, М. Навальна та Ю. Калужинська вважають, що розширення військового словника та поява нових військових номінацій

обумовлені позамовними чинниками. Розвиток словникового складу військової термінології відбувається значною мірою за допомогою семантичної динаміки, яка включає в себе зміни семантики вихідних одиниць. Семантична трансформація полягає у формуванні нових значень у семантичному полі однозначного чи багатозначного слова. Дослідниці виділяють два процеси, які впливають на розвиток військової термінології: набуття термінологічного специфічного значення та утрата термінологічного значення та специфічної сфери вживання [38, с. 224].

Спеціальні терміни, що є окремими лінгвістичними одиницями, можуть бути утворені за допомогою метафоричного перенесення значення загальноживаного слова. У контексті військової термінології, І. Литовченко розрізняє кілька типів метафоричних перенесень. По-перше, на основі зовнішньої схожості, де терміни виникають з абстрактного мислення, що допускає використання назви ознаки для номінації реального об'єкта. Наприклад, *шашка* (плескатий предмет круглої форми, яким грають на спеціальній дошці) → *шашка* (плитка, циліндр, кубик спресованої вибухової речовини). По-друге, на основі функціональної аналогії, де метафора створює нові категорії для уявлення про реальність та її складові, сприяючи специфічним номінативним можливостям мови. Наприклад, *гніздо* (у птахів це місце для кладки яєць та виведення пташенят) → *гніздо* (заглиблення в окопі, а також місце, призначене для бійця з кулеметом та іншою зброєю) [33, с. 129].

Отже, формування військово-технічної термінології в українській мові може відбуватися декількома шляхами. Морфологічний спосіб включає в себе застосування морфем, а саме афіксацію, основоскладання та аббревіацію і таким чином дозволяє утворювати нові терміни шляхом комбінування мовних елементів. Розуміння того, як слово утворилося і з яких морфем складається, розкриває його структуру і походження, що сприяє кращому розумінню значення слова і визначенню його англійського еквіваленту. Семантична модифікація полягає у формуванні нових значень у

семантичному полі однозначного чи багатозначного слова, тобто у зміні значення слова або терміна для відображення нових технологічних або стратегічних аспектів. Проблема, яка виникає в перекладі через семантичну модифікацію термінів, полягає в необхідності точно передати нові значення термінів, які виникають у зв'язку з технологічними або стратегічними змінами в сфері військової справи. Це означає, що перекладачу необхідно ретельно досліджувати контекст і мотивацію змін в значенні термінів, а також виявляти їхні нові семантичні відтінки.

2.3. Труднощі перекладу української військово-технічної термінології англійською мовою

Переклад української військово-технічної термінології англійською мовою вимагає аналізу та розуміння військових та технічних аспектів. Ці труднощі виникають через різницю в культурних, історичних та технологічних контекстах, в яких розвиваються українська та англійська, а також через специфічність військових термінів, які можуть мати відтінки значень, що досить важко передати без втрати семантичної точності та адекватності. З урахуванням труднощів, пов'язаних із розумінням та перекладом військової термінології, можна класифікувати військові терміни у три основні групи:

- Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності;
- Терміни, що позначають реалії української дійсності та відсутні в іноземній дійсності, але мають загальноприйняті термінологічні еквіваленти;
- Терміни, що позначають реалії української дійсності, які відсутні в іноземній дійсності і не мають загальноприйнятих термінологічних еквівалентів [23; 43].

Група термінів, що визначають об'єкти та концепти іноземної дійсності, включає терміни, такі як наприклад *польовий госпіталь* [82] – *field hospital* [108], *начальник штабу* [82] – *chief of staff* [108]. Загальною

характеристикою цієї групи є те, що розуміння та переклад цих термінів не викликають особливих труднощів. Можливі варіанти перекладу включають такі аспекти [20; 48; 64]:

- Інтернаціональні терміни: в цьому випадку англійський термін, який використовується як еквівалент, має форму, що відповідає формі українського терміна. Наприклад, *армія* [82] відповідає англійському *army* [108], *дивізія* [82] – *division* [108], *генерал* [82] – *general* [108].
- Терміни з англійським еквівалентом, форма якого не пов'язана з українським терміном: В цьому випадку використовується англійський термін, форма якого не має прямого відображення або аналогії в українському терміні. Наприклад, *гвинтівка* [82] відповідає англійському *rifle* [108], *рота* [82] – *company* [108].
- Багатокомпонентні терміни: в цьому випадку український термін, який має кілька компонентів, відтворюється англійським терміном. Компоненти англійського терміна корелюють за формою та значенням з відповідними компонентами українського терміна. Наприклад: *протитанкова артилерія* [82] – *anti-tank artillery* [108], *спеціальна воєнна операція* [82] – *special military operation* [108], *стратегічний прорив* [82] – *strategic breakthrough* [108], *контрбатарейна боротьба* [82] – *counterbattery fight* [108].
- Багатокомпонентні терміни із відмінністю у компонентах: в даному випадку загальний сенс складного українського терміна повністю збігається з відповідним англійським терміном, однак окремі компоненти можуть відрізнятися від компонентів англійського еквівалента. Наприклад, *похідне спорядження* [82] – *field equipment* [82].

Ці варіації перекладу враховують різноманітність ситуацій та специфіку термінів, що допомагає забезпечити точний переклад у військовому контексті.

Група термінів, які описують поняття української реальності та не використовуються в іноземній сфері, але мають визначені в термінології еквіваленти, також створює труднощі під час їхнього перекладу. Успішне відтворення цих термінів передбачає вибір відповідних англійських термінів та їхню належну заміну. Наприклад: *Президентська бригада оперативного призначення* [82] – *Presidential Brigade* [108], *центр спеціальних операцій «Схід»* [82] – *the Special Operations Center «East»* [108].

На думку К. Отрішко, важливим аспектом при перекладі термінів цієї групи є врахування контексту, який дозволяє визначити загальне значення терміна на основі значень його компонентів [40, с. 29]. Контекст стає ключовим елементом для вірного розуміння та передачі сутності терміна, особливо враховуючи те, що деякі терміни можуть мати різні значення в залежності від контексту їхнього застосування. О. Шкута вважає, що основні етапи адекватного перекладу включають аналіз українських термінів, які мають еквівалент у військовому контексті, та перевірка на відповідність їхнього значення іноземним термінам [54, с. 275]. Наприклад: “*Під час презентації 5 комплексів «Ай-Петрі СВ» були передані екіпажам 18 Центру протидії технічній розвідці*” [91] – “*During the presentation, five Ai-Petri SV systems were handed over to the crews of the 18th **Technical Intelligence Countermeasures Center***” [109]. Переклад *Центр протидії технічній розвідці* як *Technical Intelligence Countermeasures Center* є буквральним і точним відображенням оригінального терміну. У цьому перекладі кожна складова фрази збережена з урахуванням її значення: *центр* відповідає *center*, *протидія* - *countermeasures*, а *технічна розвідка* - *technical intelligence*. Такий переклад чітко передає організаційну функцію центру у сфері технічного контролю та запобігання технічній розвідці. Цей підхід дозволяє забезпечити точність та відповідність в перекладі, враховуючи вимоги військової термінології та забезпечуючи зрозумілість для користувачів обох мов. В. Балабін вказує на важливість точності у військовому перекладі, оскільки перекладений матеріал може бути використаний для прийняття стратегічних

рішень, планування військових операцій та інших аспектів [10].

Третя група термінів, які визначають реалії української дійсності і не мають англійських термінологічних еквівалентів, являють собою особливу складність у перекладі. Наприклад, *Сили Територіальної Оборони України* [82] – *The Territorial Defense Forces of Ukraine* [108] є типовим прикладом цієї категорії.

З іншого боку, в ході перекладу текстів військової тематики виникають значні труднощі, пов'язані із лексичними одиницями, які вказують на військові звання та ранги. О. Ковтун зауважує, що особливу складність утворюють відмінності у термінології НАТО та армії США, де існують відмінні назви для однакових чи схожих військових посад та рангів [24]. Деякі ілюстративні приклади цієї відмінності представлені у додатку В у таблиці 2.3. Ці розбіжності в термінології становлять значний виклик для перекладача та вимагають від нього високого рівня обізнаності у сфері військового устрою одразу декількох збройних формувань та уміння точно й адекватно відтворювати особливості кожної з них при перекладі. Щоб досягти такого рівня, перекладач повинен користуватися різноманітними джерелами, такими як спеціалізовані довідники, технічні посібники, законодавство та наукові публікації з області військової справи. Важливо звертатися до експертів для отримання консультацій і пояснень. Постійне вивчення новинок у цій галузі також допомагає підвищити рівень обізнаності. Участь у спеціалізованих заходах, таких як конференції та семінари, дозволяє обмінюватися досвідом з іншими фахівцями. Такі заходи сприяють не лише поглибленню знань, а й покращенню якості перекладу військово-технічної термінології, створенню систематизованої термінологічної бази і уніфікації термінів у цій галузі.

Також варто зазначити, що аналіз і дослідження класифікацій військової термінології є важливим етапом для кращого розуміння та використання цієї термінології в контексті перекладу. Розуміння структури та тематичних груп термінів дозволяє перекладачам краще і точніше

передавати значення військових термінів у перекладі. Знання класифікацій сприяє у створенні систематизованої термінологічної бази, що полегшує роботу перекладачів і сприяє уніфікації термінології військової сфери. Покращення якості перекладу полягає в тому, що перекладачі можуть краще розуміти семантичні відтінки термінів і знаходити більш точні еквіваленти в іншій мові. Також, аналіз класифікацій сприяє створенню термінологічних словників і довідників, що є важливими джерелами для перекладачів та фахівців у галузі військової техніки. Класифікація військових термінів є завданням, яке вимагає врахування різноманітності та специфіки понять, які стосуються військової сфери. Існують різні підходи до такої класифікації, які визначаються залежно від обраної системи аналізу та акцентування уваги на певних аспектах (див. додаток Б. табл. 2.2.). Узагальнюючи, аналіз класифікацій військової термінології сприяє покращенню перекладацької роботи, підвищенню якості та ефективності комунікації в галузі військової справи, а також сприяє розвитку систематизованої термінологічної бази для цієї галузі.

Отже, розуміння та переклад військової термінології може стикатися з різними труднощами в залежності від класифікації термінів. Труднощі перекладу термінів, що позначають реалії іноземної дійсності, полягають в розумінні та відтворенні контексту та значень термінів, які є специфічними для інших країн або міжнародних організацій. Можливі варіанти перекладу цих термінів включають такі аспекти: використовувати англійський еквівалент, форма якого пов'язана з формою англійського терміна (інтернаціональні терміни), використовувати англійський еквівалент, форма якого не пов'язана з формою англійського терміна; для перекладу багатокomпонентного українського терміну використовувати англійський термін, компоненти якого збігаються за формою і значенням, або ж перекладати багатокomпонентний український термін за допомогою англійського терміна, окремі компоненти якого відрізняються. Основна трудність перекладу термінів, що позначають реалії української дійсності та

мають загальноприйняті термінологічні еквіваленти може виникнути у виборі найбільш точного термінологічного еквіваленту або аналогу для перекладу, оскільки існують різні можливі варіанти. Для подолання цієї трудності важливо дотримуватися міжнародних стандартів термінології та консультуватися зі словниками та фахівцями з військової справи. Проблемою перекладу термінів, що позначають реалії української дійсності, але не мають загальноприйнятих термінологічних еквівалентів є необхідність створення або адаптації термінів для відображення унікальних аспектів української військової дійсності. В даному випадку використовуються такі способи перекладу: описовий переклад, дослівний переклад, транскодування (транслітерація, транскрибування). Загалом, вирішення цих проблем можливе за допомогою систематичного навчання, вивчення міжнародних стандартів та консультацій з фахівцями у військовій сфері. Також перекладачеві важливо використовувати спеціалізовані джерела та літературу на військову тематику. В свою чергу, аналіз класифікацій військової термінології допомагає перекладачам краще розуміти та користуватися цією термінологією у перекладі. Він спрямований на розкриття структури та категорій термінів, що полегшує передачу їхнього значення у точних перекладах.

Висновки до Розділу 2

На тлі російсько-української війни відбувається інтенсивний розвиток військово-технічної термінології через впровадження новітніх зразків зброї та техніки. Також триває обмін інформацією між фахівцями з різних країн. Цей процес призводить до появи нових термінів, скорочень та евфемізмів, які відображають сучасні реалії військової сфери і вимагають адаптації при їхньому перекладі для забезпечення узгодженості міжнародної термінології.

Формування військово-технічної термінології українською мовою може відбуватися декількома шляхами, включаючи морфологічний спосіб через застосування морфем (афіксація, основоскладання, аббревіація) для утворення нових термінів. Розуміння структури і походження слова через

аналіз морфем розкриває його значення і сприяє визначенню англійського еквіваленту. Семантична модифікація в термінології відбувається через формування нових значень у семантичному полі слова для відображення технологічних та стратегічних змін. Проблема в перекладі полягає в необхідності точно передати нові значення термінів, які виникають у зв'язку з цими змінами.

Аналіз військової термінології та її переклад можуть містити різні труднощі, залежно від класифікації термінів. Переклад термінів, які позначають реалії іноземної дійсності, вимагає розуміння контексту та значень, які є специфічними для інших країн або міжнародних організацій. Варіанти перекладу включають використання англійського еквівалента, пов'язаного або не пов'язаного з англійською формою, а також використання англійського терміна з подібними компонентами чи окремими відмінними компонентами для багатокomпонентного українського терміна. Переклад термінів, які позначають реалії української дійсності з загальноприйнятими термінологічними еквівалентами, включає вибір найбільш точного терміна або аналога з урахуванням різних можливих варіантів. Для подолання цих труднощів важливо дотримуватися міжнародних стандартів термінології та консультуватися зі словниками та військовими фахівцями. У випадку термінів, які позначають українські реалії без загальноприйнятих англійських еквівалентів, потрібно створювати або адаптувати нові терміни, використовуючи описовий переклад, дослівний переклад або транскодування. Розв'язання цих проблем вимагає систематичного навчання, вивчення міжнародних стандартів і консультацій з фахівцями у військовій сфері, а також використання спеціалізованих джерел і літератури з військової тематики для підвищення рівня знань перекладача та ефективності перекладу. Аналіз класифікацій військової термінології спрощує розуміння та використання цієї термінології у перекладі, розкриваючи структуру і категорії термінів для точного відтворення їхнього значення. Це підвищує якість перекладів, дозволяючи краще відтворювати семантичні відтінки

термінів і сприяє створенню систематизованої термінологічної бази для уніфікації термінів у військовій сфері.

РОЗДІЛ 3

ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

3.1. Стратегії відтворення української військово-технічної термінології англійською мовою

В цьому дослідженні ми розглядаємо перекладацьку стратегію як систему дій перекладача, організованих у програму, що спрямована на передавання комунікативної інтенції тексту з іноземної мови мовою перекладу. В рамках перекладацької стратегії враховуються особливості висловлювань в оригіналі, а також індивідуальні особливості автора, що можуть впливати на спосіб та зміст перекладу. Ця стратегія визначається специфічними особливостями комунікативної ситуації та метою перекладу, а також встановлює характер професійної поведінки перекладача в рамках цієї ситуації. Вона містить в собі визначення підходів до вибору лексичних і стилістичних засобів, а також до адаптації тексту для максимальної відповідності комунікативним потребам кінцевого отримувача. Таким чином, стратегія перекладу визначає напрямки та принципи дій перекладача з метою досягнення максимально точного і адекватного перекладу відповідно до умов конкретної комунікативної ситуації.

Переклад військово-технічної термінології є складним завданням через технічну специфіку цих термінів. У військовій галузі дуже важливо точно розуміти та передавати інформацію про різноманітні збройні системи, технології та процеси. Ця галузь містить багато термінів, аббревіатур, скорочень та технічних деталей, які мають чітке визначення та вагоме значення для ефективності військових операцій. Проведений аналіз інтернет-видання "Мілітарний" дозволив виявити різні техніки перекладу, що використовуються для відтворення військової термінології та інформації з військової сфери англійською мовою. В ході аналізу було ретельно досліджено вибір лексичних одиниць, граматичний аспект, стилістичні

особливості та загальний контекст перекладу. В процесі аналізу було виявлено такі техніки перекладу: еквівалентний переклад, калькування, транскодування (транслітерація та транскрипція) та описовий переклад.

Еквівалентні терміни – ті, які мають прямі аналоги в мові перекладу і можуть бути відтворені шляхом простого вибору аналогічних слів або виразів. В перекладі українськомовних онлайн-новин, специфічних для військового контексту, зокрема про війну в Україні, здійснюється підбір еквівалентів для низки термінів:

- протиповітряна оборона – air defense: *“Варто зазначити, що точна причина падіння літака невідома, це може бути як дружній вогонь з боку російських засобів **протиповітряної оборони**, так і аварія на борту винищувача”* [75] // *“It is worth noting that the exact cause of the crash is unknown; it could be either friendly fire from Russian **air defense** systems or an accident on board the fighter jet”* [103].
- контрнаступ – counteroffensive: *“Раніше, у вересні 2023 року, «Мілітарний» повідомляв, що Український Leopard 2A6 переміг у бою два російських T-80BV. Бій відбувся на початку **контрнаступу** на Запоріжжі”* [88] // *“In particular, in September 2023, Militaryni reported that the Ukrainian Leopard 2A6 won two Russian T-80BV in battle. The battle took place at the beginning of **counteroffensive** actions in Zaporizhzhia”* [124].
- обстріли – shelling: *“За словами бійців, від початку року ворог призупинив масштабні наступальні дії на напрямку, зосередившись на артилерійських **обстрілах** українських позицій та зміцненні власних оборонних рубежів”* [77] // *“According to the soldiers, since the beginning of the year, the enemy has suspended large-scale offensives in the sector, focusing on artillery **shelling** of Ukrainian positions and strengthening its own defenses”* [112].
- РСЗВ (реактивна система залпового вогню – MLRS (multiple launch rocket system): *“Завдяки такому поєднанню боєприпас може*

використовуватися з наземних пускових установок M270 **РСЗВ**, а також M142 HIMARS та має максимальну дальність ураження цілей до 150 км” [89] // “This weapon is launched from ground-based M270 **MLRS** missile systems, as well as M142 HIMARS, and has a maximum range of hitting targets up to 150 km” [115].

- винищувач – fighter: “Деякі українські льотчики вже проходять льотну підготовку на **винищувачах** F-16 у Данії” [96] // “Some Ukrainian pilots are already undergoing flight training on F-16 **fighter jets** in Denmark” [122].
- понтонний міст – pontoon bridge: “Під час навчань білоруський танковий підрозділ відпрацювали марш із подоланням водної перешкоди **понтонним мостом**, який навели бійці 557-ї інженерної бригади” [95] // “During the exercises, the Belarusian tank unit practiced a march to overcome the water obstacle on the **pontoon bridge**, led by soldiers of the 557th Engineering Brigade” [106].
- протитанкова ракета – antitank missile: “Нагадаємо, воїни 128-ї окремої гірсько-штурмової Закарпатської бригади Збройних Сил України **протитанковою ракетою** уразили танк російських загарбників” [86] // “Previously, soldiers of the 128th Separate Mountain Zakarpattia Brigade of the Armed Forces of Ukraine struck the tank of the Russian invaders with an **antitank missile**” [117].
- бомбомет – rocket launcher: “З часом також опублікували фото встановленого на танк T-80Б цього **бомбомета**, що, ймовірно, належить підрозділу морської піхоти ВМФ РФ” [79] // “Later, a photo of this **rocket launcher** mounted on a T-80B tank, which probably belongs to a Russian Navy marine unit, was also published” [114].

Використання еквівалентів для перекладу військово-технічної термінології є виправданим через його спрямованість на точність, зрозумілість та однозначність у військових контекстах. Обставини застосування включають ситуації аналізу воєнних подій, технічних

характеристик військової техніки та процесів бойових дій. Використання відповідних термінів допомагає зберегти інформаційну цінність текстів і забезпечити однозначне розуміння читачами, зокрема фахівцями у військовій галузі. Ефективність такого підходу виявляється у забезпеченні послідовності мовлення та уникненні двозначності у викладі інформації щодо важливих подій та технічних деталей.

Калькування (дослівний / буквальный переклад) представляє собою метод передачі денотативного значення лексичної одиниці мови оригіналу без збереження її звукової або орфографічної форми, однак з відтворенням її структурної моделі. Приклади, коли застосовується калькування (дослівний переклад), охоплюють такі військові терміни:

- територіальна оборона – territorial defence: “**Тероборонці** знищили російську РСЗВ «Град-1» на сході” [94] // “**Territorial defense unit destroyed the Russian Grad-1 MRL in the east of Ukraine**” [102].
- зуби дракона – dragon’s teeth: “Невибухові – протитанкові рови і так звані «зуби дракона» (бетонні пірамідки у три ряди, що мають зупиняти бронетехніку супротивника) – облаштовують цивільні будівельники просто зараз по всій області” [85] // “Non-explosive – anti-tank ditches and the so-called “**dragon’s teeth**” (concrete pyramids in three rows, which should stop the enemy’s armored vehicles) – are equipped by civilian builders right now throughout the region” [107].
- бойові машини піхоти – infantry fighting vehicles: “Німеччина оновила список військової допомоги для України. До нього увійшли додаткові боєприпаси, **бойові машини піхоти**, інженерна техніка та дрони” [80] // “Germany has updated its list of military aid for Ukraine. It includes additional ammunition, **infantry fighting vehicles**, engineering vehicles, and drones” [105].
- ракетний комплекс – missile system: “Разом з тим, білоруси показали максимально високий результат у володінні тактичними **ракетними комплексами Точка-У**” [87] // “At the same time, Belarusians

*demonstrated the highest possible result in the possession of Tochka-U tactical **missile systems***” [118].

- Сили спеціальних операцій – Special Operations Forces (SOF): “У Запорізькій області **українські Сили спеціальних операцій** допомогли знищити російський комплекс ППО БУК” [74] // “**Ukrainian Special Operations Forces (SOF) helped to destroy the Russian BUK air defense system in the Zaporizhzhia region**” [123].
- інженерна техніка – engineering vehicles: “Німеччина оновила список військової допомоги для України. До нього увійшли додаткові боєприпаси, бойові машини піхоти, **інженерна техніка** та дрони” [80] // “Germany has updated its list of military aid for Ukraine. It includes additional ammunition, infantry fighting vehicles, **engineering vehicles**, and drones” [105].

На основі розглянутих прикладів можна зробити висновок, що калькування (дослівний переклад) військової термінології може бути корисним для збереження точності інформації в публікаціях. Обставини застосування калькування включають ситуації, коли технічна точність і специфічна семантика термінів мають першорядне значення. Калькування допомагає забезпечити технічну точність і зрозумілість тексту для аудиторії, яка цікавиться специфічними нюансами військової галузі.

Транскодування – це метод перекладу, що включає відтворення звукової або графічної форми слова мови оригіналу засобами мови перекладу. За допомогою транслітерації було відтворено наступні терміни:

- БМ-21 Град – BM-21 Grad: “Нагадаємо, нещодавно артилерія Збройних Сил України знищила одразу дві реактивні системи залпового вогню **БМ-21 «Град»** росіян на сході” [74] // “Recently, the artillery of Ukrainian Armed Forces destroyed two **BM-21 Grad** multiple rocket launchers in the east of the country” [102].
- Калібр – Kalibr: “Судячи з хвостової частини ракети, яка потрапила на відео, на території Кубані впала крилата ракета “**Калібр**” або

- “Искандер-К”, якою окупанти намагалися атакувати територію України” [84] // “Judging by the tail of the missile caught on video, a **Kalibr** or Iskander-K cruise missile fell in the Kuban, which the invaders used to attack the territory of Ukraine” [100].*
- *МиГ29 – MiG-29: “Повітряні сили активно застосовують їх на передовій, інтегрувавши на винищувачі **МиГ-29**” [76] // “The Air Force is actively using them on the front line, having integrated them with **MiG-29** fighter jets” [103].*
 - *Точка-У – Tochka-U: “Разом з тим, білоруси показали максимально високий результат у володінні тактичними ракетними комплексами **Точка-У**” [87] // “At the same time, Belarusians demonstrated the highest possible result in the possession of **Tochka-U** tactical missile systems” [118].*
 - *Х-47М2 Кинжал – Kh-47M2 Kinzhal: “Йдеться про українські винищувачі МиГ-29, російські перехоплювачі МиГ-31, а також їх модифікації, що несуть аеробалістичні ракети **Х-47М2 Кинжал**” [97] // “This refers to Ukrainian MiG-29 fighter jets, Russian MiG-31 interceptor aircraft, and their modifications carrying **Kh-47M2 Kinzhal** air-launched ballistic missiles” [116].*
 - *Ту-22М3 – Tu-22M3: “Єдиним носієм цих авіабомб в арсеналі Повітряно-космічних сил Росії є стратегічні бомбардувальники **Ту-22М3**” [92] // “The only carriers of these bombs in the arsenal of the Russian Aerospace Forces are **Tu-22M3** strategic bombers” [111].*
 - *Шахед – Shakhed: “Оснащення російських «шахедів» саморобними засобами зв’язку на основі роутерів уже раніше фіксували: в листопаді українські військові збили один із таких **дронів**” [93] // “The Ukrainian military previously recorded the equipment of Russian **Shakhed** drones with homemade communication devices based on routers: in November, they shot down one of these **drones**” [120].*
 - *Искандер-К – Iskander-K: “Судячи з хвостової частини ракети, яка*

потрапила на відео, на території Кубані впала крилата ракета “Калібр” або “Іскандер-К”, якою окупанти намагалися атакувати територію України” [84] // “Judging by the tail of the missile caught on video, a Kalibr or *Iskander-K* cruise missile fell in the Kuban, which the invaders used to attack the territory of Ukraine” [100].

- РБУ-6000 – RBU-6000: “Українські військові знищили рідкісну російську реактивно-бомбометну установку **РБУ-6000** на базі вантажівки” [79] // “The Ukrainian military destroyed a rare Russian **RBU-6000** truck-based rocket launcher” [114].

Транскодування найчастіше застосовується для точного відтворення назв техніки та озброєння з метою забезпечення технічної точності і зрозумілості. Ця стратегія дозволяє відтворити назви об'єктів іншою мовою точно і зрозуміло, що сприяє збереженню інформаційної цінності текстів і полегшує розуміння для аудиторії. Такий підхід до перекладу дозволяє забезпечити максимальну точність та послідовність мовлення в контексті військових публікацій.

В результаті аналізу статей в інтернет-виданні "Мілітарний" було виявлено, що найбільш поширеними стратегіями перекладу військово-технічної термінології є еквівалентний переклад, калькування та транскодування. Еквівалентний переклад використовується там, де існують прямі аналогії між термінами вихідної та цільової мов, що дозволяє передати значення термінів не вносячи значних змін до структури або форми. Ця стратегія дозволяє зберегти точність та ясність перекладу, особливо в контексті військової термінології, де точність та зрозумілість є ключовими вимогами. Калькування використовується для термінів, які можуть мати прямі еквіваленти у мові перекладу, але терміни відтворюються з урахуванням особливостей мовної системи. Ця стратегія допомагає зберегти структурну схожість між термінами та підвищує їхню зрозумілість для аудиторії. Транскодування використовується для термінів, які не мають прямих аналогів у мові перекладу або мають особливі фонетичні чи графічні

характеристики, зазвичай це назви техніки та зброї.

Таким чином, використання стратегій еквівалентного перекладу, калькування та транскодування щодо військово-технічної термінології є оптимальним та ефективним у сфері військової публіцистики через їхню здатність забезпечити точність, специфічність та зрозумілість перекладу для фахівців у військовій сфері та ширшої аудиторії. Використання цих стратегій дозволяє відтворити технічні деталі без семантичних втрат та забезпечує відповідність професійним стандартам у медійному дискурсі. Точність і зрозумілість в перекладі військово-технічної термінології є критичними з точки зору забезпечення правильного розуміння інформації та уникнення непорозумінь. Зрозумілість також є важливою для цільової аудиторії, яка складається з фахівців у військовій сфері, військових аналітиків, журналістів та пересічних читачів, для яких забезпечується чіткий та доступний виклад інформації.

3.2. Кількісний аналіз результатів дослідження

Було проведено кількісні підрахунки для аналізу розподілу використаних стратегій перекладу в контексті військово-технічної термінології, яка використовується у статтях інтернет-видання "Мілітарний". Цей аналіз містив ідентифікацію та класифікацію кожного зі 100 обраних нами випадків перекладу військово-технічних термінів, що зустрічаються в статтях видання відповідно до застосованих стратегій перекладу, таких як еквівалентний переклад, калькування та транскодування (рис. 2.1.).

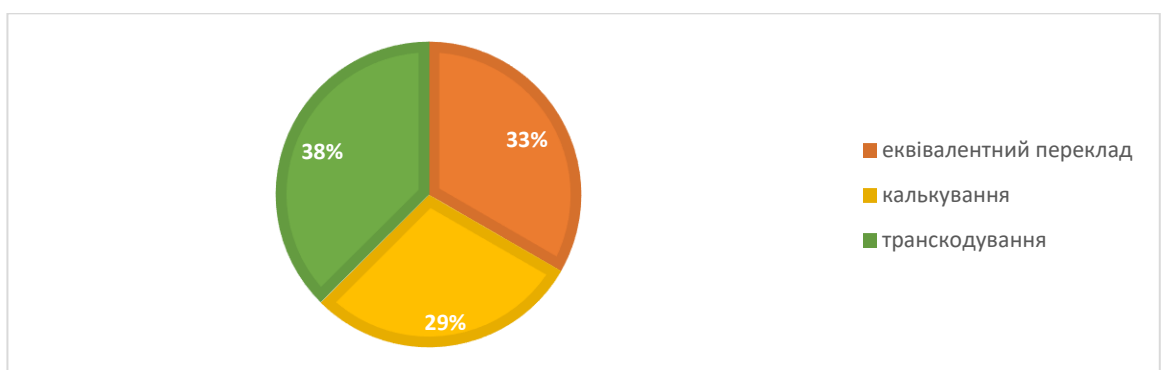

Рис. 2.1. Стратегії перекладу військово-технічної термінології в

інтернет-виданні 'Мілітарний'

В результаті аналізу розподілу стратегій перекладу військово-технічної термінології, що використовується в матеріалах Інтернет-видання "Мілітарний", встановлено, що найбільш поширеною стратегією перекладу є транскодування, яке становить 38% від загальної кількості використаних стратегій. Еквівалентний посідає друге місце за частотою використання, охоплюючи 33% випадків перекладу. Калькування є третьою за поширеністю стратегією, охоплюючи 29% всіх випадків.

Такий розподіл дозволяє зрозуміти переваги та особливості кожної з використовуваних стратегій перекладу в даному контексті. Частота використання транскодування, яке виявилось найбільш поширеною стратегією, свідчить про важливість передачі фонетичних або графічних характеристик термінів, особливо у військовому контексті. Це допомагає зберегти унікальні вимову та вигляд термінів, уникнути спотворень семантики, забезпечити професійний вигляд інформації для фахівців і забезпечити інформаційну надійність перекладу. В публіцистиці, особливо в контексті публікацій про військові події та стратегії, передача фонетичних або графічних характеристик термінів є важливою, оскільки новини, статті аналітики, інтерв'ю з військовими експертами та огляди новітніх військових технологій вимагають від авторів точного використання термінології з правильною вимовою для забезпечення зрозумілості та професійності тексту. Правильна передача фонетичних аспектів термінів дозволяє уникнути непорозумінь і забезпечити автентичність інформації, що є ключовим для відповідного сприйняття та аналізу військових подій та технічних аспектів військової сфери. Такий підхід сприяє якісному і професійному викладенню матеріалів для аудиторії, яка цікавиться військовою тематикою. Калькування та еквівалентний переклад, хоч і використовуються менш часто, теж є важливими стратегіями з точки зору забезпечення точності та зрозумілості перекладу військово-технічних термінів. Точність у перекладі важлива для уникнення помилок або невірних тлумачення термінів, особливо у

військовому контексті, де точність і чіткість мають критичне значення для правильного донесення інформації. Помилки або неточності в перекладі можуть виникати, якщо не враховувати особливості аудиторії та цілей перекладу, а також на тлі недостатнього розуміння технічних аспектів військової термінології.

Висновки до Розділу 3

Після аналізу статей у військовому інтернет-виданні "Мілітарний" виявлено, що найбільш поширеними стратегіями перекладу військово-технічної термінології є еквівалентний переклад, калькування та транскодування. Еквівалентний переклад застосовується там, де існують прямі аналогії між термінами вихідної та цільової мов, зберігаючи точність і ясність, особливо в контексті військової термінології. Калькування допомагає зберегти структурну схожість між термінами, полегшуючи їхнє розуміння аудиторією, тоді як транскодування використовується для термінів з особливими фонетичними або графічними характеристиками. Ці стратегії є оптимальними і ефективними у військовій журналістиці, адже вони забезпечують точність, специфічність та зрозумілість перекладу для фахівців і широкого загалу. Вони дозволяють передати технічні деталі інформації зберігаючи семантику і відповідаючи професійним стандартам у військовому медійному дискурсі. Точність і зрозумілість в перекладі – критичні аспекти для правильного розуміння інформації фахівцями та уникнення непорозумінь, що робить використання цих стратегій важливим для задоволення потреб цільової аудиторії, яка очікує чіткого та доступного викладу інформації.

Висока частота використання транскодування, найбільш поширеної стратегії, підкреслює важливість передачі фонетичних або графічних характеристик термінів, особливо в контексті військових тем. Це допомагає зберегти унікальність вимови та вигляду термінів, уникнути спотворень семантики, забезпечити професійний вигляд інформації для фахівців і

забезпечити інформаційну надійність перекладу. Правильне відтворення фонетичних аспектів термінів дозволяє уникнути непорозумінь і забезпечити автентичність інформації, що є ключовим аспектом для правильного сприйняття і аналізу військових подій та технічних аспектів. Такий підхід сприяє якісному і професійному викладенню матеріалів для аудиторії, яка зацікавлена військовою тематикою. Калькування та еквівалентний переклад, хоча використовуються рідше, досі є важливими стратегіями для забезпечення точності та зрозумілості перекладу військово-технічних термінів. Точність у перекладі є важливою для уникнення помилок або невірного тлумачення термінів, особливо у військовому контексті, де вона має критичне значення для коректного донесення інформації.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки. По-перше, аналіз різних методів визначення термінів був важливим для поглиблення розуміння їхнього контекстуального використання та функцій у вихідних текстах. Це сприяло об'єктивному вибору та адаптації термінології під час перекладу з урахуванням вимог мовного середовища. Висновки, що можна зробити з розглянутих визначень, вказують на те, що військовий термін – це слово або словосполучення, яке чітко визначає конкретне поняття військової справи. Основні характеристики військової термінології, такі як її багаторівнева структура, використання термінів з інших терміносистем, регламентованість багатьох термінів та відсутність емоційно-експресивних відтінків, відіграють ключову роль у розробці кращих підходів до перекладу, підвищенні ефективності комунікації та забезпеченні правильного розуміння та застосування термінів у військовому контексті.

По-друге, дослідження показало, що на тлі російсько-української війни інтенсивно розвивається військово-технічна термінологія завдяки впровадженню новітніх зразків зброї та техніки й обміну інформацією між фахівцями з різних країн. Це призводить до появи нових термінів, скорочень і евфемізмів, які потребують адаптації для узгодженості міжнародної термінології. Формування української військово-технічної термінології здійснюється морфологічним методом, який включає афіксацію, основокладання і аббревіацію. Аналіз морфем допомагає зрозуміти структуру, походження і значення слова, сприяючи визначенню еквіваленту в англійській мові. Семантична модифікація термінів виникає через нові значення у зв'язку з технологічними та стратегічними змінами, що ускладнює переклад. Аналіз класифікацій військової термінології спрощує розуміння та використання термінів у перекладі, розкриваючи їхню структуру і категорії. Це покращує якість перекладу, дозволяючи краще передавати семантичні відтінки і сприяє створенню систематизованої термінологічної бази.

Класифікації військових термінів, що охоплюють семантичний зміст, сферу застосування та історико-лексикологічну еволюцію, а також диференціація за видами збройних сил, функціональними чи тематичними групами, важливі для узгодження міжнародної термінології та підвищення ефективності комунікації.

По-третє, встановлено, що використання військово-технічної термінології в сучасній українській публіцистиці є невід'ємною частиною мовлення, формуючи нові значення та вирази для масової комунікації. Це ускладнює роботу перекладачів, оскільки змінюються значення термінів, які потребують врахування технічних, соціальних та культурних аспектів при перекладі. Огляд інтернет-видання "Мілітарний" (MIL.IN.UA) демонструє, що воно є цінним джерелом інформації з військової сфери, надаючи новини, аналітичні матеріали та репортажі в українській та англійській версіях. Це робить його релевантним для дослідження паралельних текстів, адже видання надає об'єктивну та актуальну інформацію про військові питання і має потенціал для аналізу різних аспектів військової справи.

Під час дослідження випадків відтворення української військово-технічної термінології англійською мовою було встановлено, що цей процес може бути ускладненим через різні класифікації термінів. Переклад термінів, що описують іноземні реалії, вимагає розуміння контексту та специфічних значень. Варіанти перекладу включають використання англійських еквівалентів, пов'язаних чи непов'язаних з українською формою, та адаптацію англійських термінів зі схожими або окремими компонентами. Переклад термінів для українських реалій із загальноприйнятими еквівалентами передбачає вибір найбільш точного терміна або аналога. Для подолання труднощів важливо дотримуватися міжнародних стандартів термінології та консультуватися зі словниками і фахівцями у військовій сфері. У випадку термінів без загальноприйнятих англійських еквівалентів потрібно створювати або адаптувати нові терміни за допомогою описового перекладу, дослівного перекладу або транскодування. Ці стратегії

забезпечують точність, специфічність та зрозумілість перекладу для фахівців і широкого загалу, зберігаючи технічні деталі та семантику. Загалом, розв'язання проблем перекладу вимагає систематичного навчання, вивчення міжнародних стандартів, консультацій з фахівцями та використання спеціалізованих джерел для підвищення рівня знань перекладача та ефективності перекладу.

Аналіз статей у військовому інтернет-виданні "Мілітарний" демонструє, що найбільш поширеними стратегіями перекладу військово-технічної термінології є еквівалентний переклад (33%), калькування (29%) та транскодування (38%). Висока частота використання транскодування підкреслює важливість передачі фонетичних або графічних характеристик термінів, особливо в контексті військових тем. Це допомагає зберегти унікальність термінів, уникнути семантичних спотворень та забезпечити професійний вигляд інформації. У військовій журналістиці точна передача фонетичних або графічних характеристик термінів важлива для зрозумілості та професіоналізму тексту. Це дозволяє уникнути непорозумінь і забезпечити автентичність інформації, що є ключовим для правильного сприйняття і аналізу військових подій та технічних аспектів. Такий підхід сприяє якісному викладенню матеріалів для зацікавленої аудиторії. Калькування та еквівалентний переклад, хоча й використовуються рідше, досі є важливими стратегіями для забезпечення точності та зрозумілості перекладу військово-технічних термінів.

Можливі напрямки подальших досліджень можуть включати детальний аналіз використання військово-технічної термінології в інших медійних джерелах, порівняння її застосування в різних країнах або аналіз впливу військових конфліктів на розвиток термінології. Також важливим є вивчення впливу технологічних змін на еволюцію військової термінології та її використання в онлайн-платформах і соціальних мережах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва О. А. Статус військового терміна та його специфіка. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Сер. : Філологічна.* 2013. Вип. 37. С. 22-24.
2. Андріянова О. Я. Особливості абрєвіації як способу словотвору в сучасній українській військовій термінології. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Лінгвістика.* 2019. №. 37. С. 12-17.
3. Байло Ю. В. Особливості поняття "військовий термін" (семантичний аспект). *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія : Філологічні науки.* 2013. Кн. 3. С. 62-65.
4. Байло Ю. В. Теоретичні засади дослідження термінів військової справи як номінативних одиниць у сучасній англійській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.* 2018. Вип. 37(2). С. 18-20.
5. Балабін В. В. Вимоги до військового перекладача / В. В. Балабін // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.* 2018. Вип. 32(2). С. 140-143.
6. Балабін В. В. Військова складова професійної компетентності військового перекладача / В. В. Балабін // *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. : Філологічні науки (мовознавство).* 2018. № 9. С. 6-9.
7. Балабін В. В. Жанрово-стильова специфіка військового перекладу / В. В. Балабін // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.* - 2018. - Вип. 34(2). - С. 67-73.
8. Балабін В. В. Об'єкт, предмет і завдання лінгвістичного забезпечення військ. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Перекладознавство та міжкультурна комунікація.* 2018. Вип. 1(2). С. 99-

- 102.
9. Балабін В. В. Основи військового перекладу: (англ. мова): підручник / В.В. Балабін, В.М. Лісовський, О.О. Чернишов; за ред. В.В. Балабіна. К.: Логос, 2008. 587 с.
 10. Балабін В. В. Теоретична проблематика військового перекладу у світових перекладознавчих дослідженнях. *Науковий вісник Херсонського державного університету". Серія : Лінгвістика*. 2018. Вип. 34(2). С. 206-210.
 11. Білозерська Л. П., Вознесенко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад. Навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Вінниця: Нова книга, 2010. 232 с
 12. Бойко Ю. П., Долинський Є. В. Особливості перекладу англійської військової термінології. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2020. № 20. С. 17–21.
 13. Бондарчук С. В., Галаган В. І. Рибидайло А. А., Полішко С. В. Пропозиції щодо класифікації тематичних груп термінів, що застосовуються в управлінні життєвим циклом інформаційних систем військового призначення. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2021. № 2. С. 114-119.
 14. Бучина Г. А. Роль метафори в структуруванні та функціонуванні лексики обмеженого використання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук, 2003. 24 с.
 15. Вакуленко М. Деякі термінологічні нюанси української мови: як не виплеснути з водою дитину. *Вісник Національної академії наук України*. 2006. № 11. С. 54-72.
 16. Васильченко М. Термінологія, термінологія... *Бібліотечний вісник*. 2007. № 5. С. 54-55.
 17. Гомон А. М. Чернявська С. М., Шокуров О. В. Неологізми в українській військовій термінології: лексико-семантичні особливості. *Вчені записки*

ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2023. Том 34 (73) № 1 Ч. 2. С. 168-174.

18. Гриценко П. Ю. Сьогодення українського термінознавства. *Термінологічний вісник*. 2011. Вип. 1. С. 5-6.
19. Гришук Р.В. Кібернетична зброя: класифікація, базові принципи побудови, методи та засоби застосування й захисту від неї. *Сучасна спеціальна техніка*. 2016. №3 (46), С. 94-10
20. Гушул Р. В. Особливості перекладу військової термінології з англійської мови на українську. *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. 2017. № 1. С. 12–16.
21. Дзюбак Н. М. Структурно-граматичні ознаки сучасних військових термінів. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2011. Вип. 28. С. 122-125.
22. Довгопола А. С. Сучасна англомовна військова термінологія (на матеріалах газетного та інтернет-дискурсів). *Соціально-гуманітарний вісник*. 2019. Вип. 29-30. С. 72-67.
23. Зайцева М. О. Особливості перекладу термінів на військову тематику. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова*. Випуск 10. 2013. С. 96–102.
24. Ковтун О. В. Відтворення англомовної військової лексики українською мовою (на матеріалі документів НАТО). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Сер. : Філологія*. 2014. Т. 17, № 2. С. 77-85.
25. Колган О. В., Артёмова Г. О. Тематична організація термінологічної лексики військової справи (на прикладі кіноповісті О. Довженка "Повість полум'яних літ"). *Термінологічний вісник*. 2017. Вип. 4. С. 253-259.
26. Конончук Ю. Мілітарний: українські наративи про війни у світі та здорова альтернатива Арестовичу. WaybackMachine : веб-сайт. URL: <https://web.archive.org/web/20210930080149/https://ms.detector.media/onlain-media/post/28217/2021-09-30-militarnyy-ukrainski-naratyvy-pro-viyny-u->

[sviti-ta-zdorova-alternatyva-arestovychu/](#) (дата звернення: 12.03.2024).

27. Корнелаєва Є.В. Лінгвістична природа евфемізмів. *Львівський філологічний часопис*, 2016. №5, С. 70-75.
28. Космеда Т. А. Хроніка. *Лінгвістичні дослідження*. 2012. Вип. 33. С. 238-240.
29. Кочан І. М. Словотвірні норми і термінологія. *Термінологічний вісник*. 2013. Вип. 2(1). С. 202-209.
30. Крижанівська А. Г., Симоненко Л. О. Актуальні проблеми упорядкування наукової термінології. К.: Наук. думка, 2001. 162 с.
31. Круглій О. Особливості перекладу військових термінів (на прикладі військово-промислової термінології). *Світ наукових досліджень*. 2022. № 12. С. 207–209.
32. Лемешко О. Структурні характеристики англomовних військових термінів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 27(3). С. 55-59.
33. Литовченко І. Динамічні процеси у військовій лексиці української мови (назви зброї, амуніції, споруд). Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2016. 206 с.
34. Літвіненко Є. Карти, плани, ілюстрації на сторінках німецької хроніки XVII – першої половини XVIII століття "Theatrum Europaeum". *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2011. Вип. 31. С. 732-737.
35. Лукіяничук Ю. О. Способи класифікації військових термінів. Наукові записки *Національного університету "Острозька академія"*. Серія : Філологічна. 2017. Вип. 66. С. 65-67.
36. Мірошниченко Б. Зробити Армію Питанням №1 На Виборах. Як Мілітарний Портал Творить Спільноту Навколо Військової Тематики. Медіамейкер : веб-сайт. URL: <https://mediamaker.me/zrobyty-armiyu-pytanniam-%e2%84%973-na-vyborah-yak-militarnyj-portal-tvoryt-spilnotu-navkolo-vijskovoyi-tematyku-3882/> (дата звернення: 12.03.2024).

37. Навальна М. Динаміка лексики української періодики ХХІ ст. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. 328 с.
38. Навальна М. І, Калужинська Ю. В. Актуалізація лексем на позначення військових дій, процесів та станів. *Psycholinguistics*. 2018. 24(2). С. 218–235.
39. Навальна М. І., Слис О. А. Функційно-семантичні особливості використання військової лексики в мові газети "День". *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 25(1). С. 36-42.
40. Отрішко К. А. Способи перекладу військової термінології. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2019. № 39. С. 27–33.
41. Покотило О. І., Сегела С. П. Становлення військових газет незалежної України та їх роль у реформуванні збройних сил. *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 80. С. 115-120.
42. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української літературної мови. Тернопіль, 2000. 276 с.
43. Пуш О. М., Гасюк Н. В. Особливості перекладу військової термінології. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2022. № 58. С. 113–115.
44. Романова О. О. Спеціальна лексика української мови як об'єкт лінгвістичного дослідження: термін і номен. *Термінологічний вісник*. 2011. Вип. 1. С. 55-62.
45. Сітко А. В., Отрішко К. А. Способи перекладу військової термінології. Актуальні питання розвитку філологічних наук у 21 столітті. *Одеса : Південноукраїнська організація Центр філологічних досліджень*, 2017. С. 89 - 94.
46. Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті. Київ : Логос, 2006. 99 с.
47. Ставицька Л. О. Дискурс помаранчевої пристрасти. *Критика*. №3. 2005. С. 3-16.
48. Старух В. О. Особливості англо-українського перекладу військової термінології. *Нова філологія*. 2020. № 80(2). С. 273-268.

49. Стасюк Т. В. Нові тенденції розвитку термінознавства : здобутки міжнародної наукової групи Р. Теммерман. *Термінологічний вісник*. 2013. Вип. 2(1). С. 38-49.
50. Стацюк Р. В. Основні підходи до вивчення поняття термін у сучасній лінгвістичній науці. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія Філологічні науки. Мовознавство*. 2016. Т. 2. № 5. С. 113–116.
51. Стишов О. А. Українська лексика початку ХХІ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації). Київ : Пугач, 2015. 388 с.
52. Фролов С. М., Крилов І. О. Класифікація тематичних груп військово-морських термінів. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2021. № 1. С. 134-138.
53. Шаріпова Л. В. Хроніка королів Англії від Вільгельма Завойовника до Георга II: визначення прагматичної спрямованості тексту. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2002. Вип. 3. С. 84-105.
54. Шкута О. Г. Відтворення військової термінології українською мовою (на матеріалі сучасних публіцистичних текстів). *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2017. Вип. 34. С. 273-277.
55. Яременко О., Лабезна О. Тематична класифікація термінологічної лексики військово-політичного дискурсу (на матеріалі сучасних німецькомовних часописів). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32(71), № 6(1). С. 185-190.
56. Яценко Н. О. Формування назв військового одягу в українській мові: Монографія. К.: Інститут української мови: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2009. 179 с
57. Burrell K. Cush as Military Topos in Chronicles. *Cushites in the Hebrew Bible*. Brill, 2019. P. 233-272.
58. Dumville D. What is a Chronicle?. *The Medieval Chronicle II*. Brill, 2002. P.

- 1-27.
59. Jenkins K. N., Bos D. Analysing newspapers: Considering the use of print media sources in military research. In *The Routledge Companion to Military Research Methods*. Routledge, 2016. pp. 58-70
60. Kangas S. Leadership on Crusade: Military Excellence, Physical Action and Gender in the Twelfth-Century Chronicles of the First Crusade and the Latin Kingdom of Jerusalem. *Religions*. 2023. Vol. 14(10). P. 1251-1253.
61. Military. YouTube : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/channel/UC3cntnJoRiiLaZ7dZwTTQ8A> (дата звернення: 12.03.2024).
62. Navalna M., Kostusiak N., Levchenko T., Oleksenko V., Shyts A., Popkova O. Extra-Linguistic Factors and Tendencies of Activation of Military Vocabulary in Ukrainian Mass Media. *Ad Alta*. 2022. Vol. 12, Issue 1, Spec. Issue XXV. P. 184–189.
63. North Atlantic Treaty Organisation : веб-сайт. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm (дата звернення: 10.05.2024).
64. Struk I. V., Semyhinivska T. H., Sitko A. V. Formation and translation of military terminology. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33(72), № 2(2). С. 29-33.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

65. Англо-український військовий словник. Ukrop Austria 2024. URL: <https://english-military-dictionary.org.ua/> (дата звернення: 11.05.2024).
66. Англо-Український Словник Військової Термінології, Скорочень Та Аббревіатур. URL: <https://milword.net/about.php> (дата звернення: 11.05.2024).
67. Підготовка та застосування військ (сил). Базові терміни та визначення,

- які використовуються в НАТО. Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 134 с.
68. DOD Dictionary of Military and Associated Terms. 2019. 360 p. URL: <https://irp.fas.org/doddir/dod/dictionary.pdf> (date of access: 11.05.2024).
69. Nato Glossary Of Abbreviations Used In Nato Documents And Publications. CreateSpace Independent Publishing Platform: Bilingual edition, 2014. 330 p.
70. NATO Glossary of Terms and Definitions. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2013. 450 p. URL: <https://www.lexicool.com/dictionary.asp?ID=GR2PJ13289> (date of access: 11.05.2024).
71. US Department of Defense Terminology (Disctionary). URL: <https://www.militaryfactory.com/dictionary/military-dictionary.php> (date of access: 11.05.2024).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

72. «Агенція оборонних закупівель» оголосила другий етап рамкової угоди на закупівлю DJI Mavic. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/agentsiya-oboronnyh-zakupivel-ogolosyla-drugyj-etap-ramkovoyi-ugody-na-zakupivlyu-dji-mavic/> (дата звернення: 12.03.2024)
73. 14 ОМБр FPV-дромом знищила ЗРК "Тор". Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/14-ombr-fpv-dronom-znyshhyla-zrk-tor/> (дата звернення: 12.03.2024)
74. Артилерія 3-ї ОШБр уразила окупантів під час нічного переміщення. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/artyleriya-3-yi-oshbr-urazyla-okupantiv-pid-chas-nichnogo-peremishhennya/> (дата звернення: 12.03.2024).
75. Біля Севастополя впав російський Су-27. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/bilya-sevastopolya-vpav-rosijskyj-su-27/> (дата

звернення: 12.03.2024).

76. Бомби, ракети та боєприпаси: Франція озвучила плани виробництва зброї. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/bomby-rakety-ta-boeyprypasy-frantsiya-ozvuchyla-plany-vyrobnytstva-zbroyi/> (дата звернення: 12.03.2024)
77. Воїни бригади “Буревій” розповіли про бої в Серебрянському лісі. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/voyiny-brygady-burevij-rozpovily-pro-boyi-v-serebryanskomu-lisi/> (дата звернення: 12.03.2024).
78. З 1 червня Росія готує мобілізацію 300 тисяч військових — Зеленський. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/z-1-chervnya-rosiya-gotuye-mobilizatsiyu-300-tysyach-vijskovykh-zelenskyj/> (дата звернення: 12.03.2024)
79. ЗСУ знищили рідкісну самохідну бомбометну установку РБУ-6000. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/zsu-znyshhyly-ridkisnu-samohidnu-bombometnu-ustanovku-rbu-6000/> (дата звернення: 12.03.2024)
80. Інженерна техніка, боєприпаси та дрони: Німеччина оновила список допомоги Україні. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/inzhenerna-tehnika-boeyprypasy-ta-drony-nimechchyna-onovyla-spysok-dopomogy-ukrayini/> (дата звернення: 12.03.2024).
81. Мисливців за “Шахедами” посилили 22 новими пікапами Peugeot. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/myslyvtziv-za-shahedamy-posylyly-22-novymy-pikaramy-peugeot/> (дата звернення: 12.03.2024)
82. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/> (дата звернення: 12.03.2024).
83. На Запоріжжі HIMARS знищив ЗРК “БУК”. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/na-zaporizhzhhi-himars-znyshhyv-zrk-buk/> (дата

- звернення: 12.03.2024).
84. На Кубані впала російська крилата ракета Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/na-kubani-vpala-rosijska-krylata-raketa/>
85. На Харківщині швидко зводять фортифікації на сотнях об'єктів. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/na-harkivshhyni-shvydko-zvodyat-fortyfikatsiyi-na-sotnyah-ob-yektiv/> (дата звернення: 12.03.2024).
86. Нацгвардійці показали як знищують техніку противника в Рубіжному. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/natsgvardijtsi-pokazaly-yak-znyshhuyut-tehniku-protyvnyka-v-rubizhnomu/> (дата звернення: 12.03.2024).
87. Нова білоруська доктрина включатиме застосування тактичної ядерної зброї. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/nova-biloruska-doktryna-vklyuchaye-zastosuvannya-taktychnoyi-yadernoyi-zbroyi/> (дата звернення: 12.03.2024).
88. Один в полі воїн: танкісти 53-ї бригади знищили 3 ворожі танки за 15 хвилин. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/odyn-v-poli-voyin-tankisty-53-yi-brygady-znyshhyly-3-vorozhi-tanky-za-15-hvylyn/> (дата звернення: 12.03.2024).
89. Окупанти заявляють про удар GLSDB на Луганщині. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/okupanty-zayavlyayut-pro-udar-glsdb-na-luganshhyini/> (дата звернення: 12.03.2024).
90. Перелом: ЗСУ звільнили більше половини територій, захоплених РФ після 24.02.2022. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/perelom-zsu-zvilnyly-bilshe-polovyny-terytorij-zahoplenyh-rf-pislya-24-02-2022/> (дата звернення: 12.03.2024)
91. Порошенко представив комплекс РЕБ «Ай-Петрі СВ». Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/poroshenko-predstavyyv-kompleks-reb-aj-petri-sv/> (дата звернення: 12.03.2024)
92. Росіяни заявили про запуск масового виробництва ФАБ-3000. Мілітарний

- : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/rosiyany-zayavyly-pro-zapusk-masovogo-vyrobnytstva-fab-3000/> (дата звернення: 12.03.2024)
93. Росіяни кустарно оснащують Shahed-136 відеокамерами. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/rosiyany-kustarno-osnashhuyut-shahed-136-videokameramy/> (дата звернення: 12.03.2024)
94. Тероборонці знищили російську РСЗВ «Град-1» на сході. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/teroborontsi-znyshhyly-rosijsku-rszv-grad-1-na-shodi/> (дата звернення: 12.03.2024).
95. У 2025 році на території Білорусі відбудуться масштабні оперативно-стратегічні навчання. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/u-2025-rotsi-na-terytoriyi-bilorusi-vidbudutsya-masshtabni-operatyvno-strategichni-navchannya/> (дата звернення: 12.03.2024).
96. У Данії українські пілоти вже літають на F-16. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/u-daniyi-ukrayinski-piloty-vzhe-litayut-na-f-16/> (дата звернення: 12.03.2024).
97. У Москві горів авіаційний завод «МиГ». Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/u-moskvi-goriv-aviatsijnyj-zavod-myg/> (дата звернення: 12.03.2024)
98. Українські військові замовили муляжі ЗПК Patriot. Мілітарний : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/ukrayinski-vijskovi-zamovyly-mulyazhi-zrk-patriot/> (дата звернення: 12.03.2024)
99. 14th Mechanized Brigade Destroys Tor SAM by FPV drone. Militaryni : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/14th-mechanized-brigade-destroys-tor-sam-by-fpv-drone/> (дата звернення: 12.03.2024)
100. A Russian cruise missile crashed in Kuban. Militaryni : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/a-russian-cruise-missile-crashed-in-kuban/> (дата звернення: 12.03.2024)
101. Air Defense Forces received 22 new Peugeot pickup trucks. Militaryni : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/air-defense-forces-received-22-new->

[peugeot-pickup-trucks/](#) (дата звернення: 12.03.2024)

102. Artillery of the 3rd Assault Brigade hit invaders during night movement. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/artillery-of-the-3rd-assault-brigade-hit-invaders-during-night-movement/> (дата звернення: 12.03.2024)
103. Bombs, missiles, and ammunition: France announces plans to produce weapons. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/bombs-missiles-and-ammunition-france-announces-plans-to-produce-weapons/> (дата звернення: 12.03.2024)
104. Breaking: Armed Forces of Ukraine liberate more than half of the territories captured by the Russian Federation after February 24, 2022 Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/breaking-armed-forces-of-ukraine-liberate-more-than-half-of-the-territories-captured-by-the-russian-federation-after-february-24-2022/> (дата звернення: 12.03.2024)
105. Engineering vehicles, ammunition, and drones: Germany has updated its list of assistance to Ukraine. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/engineering-vehicles-ammunition-and-drones-germany-has-updated-its-list-of-assistance-to-ukraine/> (дата звернення: 12.03.2024)
106. Large-scale strategic exercises will be held in Belarus in 2025. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/large-scale-strategic-exercises-will-be-held-in-belarus-in-2025/> (дата звернення: 12.03.2024)
107. Massive Fortification Efforts Underway in Kharkiv Region. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/massive-fortification-efforts-underway-in-kharkiv-region/> (дата звернення: 12.03.2024)
108. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/> (дата звернення: 12.03.2024).
109. Poroshenko Unveils Ai-Petri SV EW to Counter Russian Weapons. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/poroshenko-unveils-ai-petri-sv-ew-to-counter-russian-weapons/> (дата звернення: 12.03.2024)

110. Russian Su-27 crashes near Sevastopol. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/bilya-sevastopolya-vpav-rosijskyj-su-27/> (дата звернення: 12.03.2024)
111. Russians Announce FAB-3000 Bombs Mass Production. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/russians-announce-fab-3000-bombs-mass-production/> (дата звернення: 12.03.2024)
112. Soldiers of the Burevii Brigade tell about fighting in the Serebrianskii forest. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/soldiers-of-the-burevii-brigade-tell-about-fighting-in-the-serebrianskii-forest/> (дата звернення: 12.03.2024)
113. Territorial defense unit destroyed the Russian Grad-1 MRL in the east of Ukraine. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/territorial-defense-unit-destroyed-the-russian-grad-1-mrl-in-the-east-of-ukraine/> (дата звернення: 12.03.2024)
114. The Armed Forces destroyed a rare RBU-6000 naval self-propelled rocket launcher. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/the-armed-forces-destroyed-a-rare-rbu-6000-naval-self-propelled-rocket-launcher/> (дата звернення: 12.03.2024)
115. The invaders claim a GLSDB strike in Luhansk region. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/the-invaders-claim-a-glsdb-strike-in-luhansk-region/> (дата звернення: 12.03.2024)
116. The MiG factory was on fire in Moscow. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/the-mig-factory-was-on-fire-in-moscow/> (дата звернення: 12.03.2024)
117. The National Guard of Ukraine demonstrated how they are destroying the enemy equipment in Rubizhne. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/the-national-guard-of-ukraine-demonstrated-how-they-are-destroying-the-enemy-equipment-in-rubizhne/> (дата звернення: 12.03.2024)
118. The new Belarusian doctrine will include the use of tactical nuclear

- weapons. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/the-new-belarusian-doctrine-will-include-the-use-of-tactical-nuclear-weapons/> (дата звернення: 12.03.2024)
119. Ukrainian Military Ordered Patriot SAM Mock-Ups. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/ukrainian-military-ordered-patriot-sam-mock-ups/> (дата звернення: 12.03.2024)
120. Ukrainian Military Shoots Down DIY-Upgraded Russian Drone. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/ukrainian-military-shoots-down-diy-upgraded-russian-drone/> (дата звернення: 12.03.2024)
121. Ukrainian MoD buys DJI Mavic 3 drones for first time. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/ukrainian-mod-buys-dji-mavic-3-drones-for-first-time/> (дата звернення: 12.03.2024)
122. Ukrainian pilots are already flying F-16s in Denmark. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/ukrainian-pilots-are-already-flying-f-16s-in-denmark/> (дата звернення: 12.03.2024)
123. Ukrainian Special Operations Forces Target and Destroy Russian BUK Air Defense System. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/ukrainian-special-operations-forces-target-and-destroy-russian-buk-air-defense-system/> (дата звернення: 12.03.2024)
124. Ukrainian Tank Crew Successfully Targets and Destroys Three Enemy Tanks in Minutes. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/ukrainian-tank-crew-successfully-targets-and-destroys-three-enemy-tanks-in-minutes/> (дата звернення: 12.03.2024)
125. Zelensky: Russia prepares to mobilize an additional 300,000 troops by June. Militarnyi : веб-сайт. URL: <https://mil.in.ua/en/news/zelensky-russia-prepares-to-mobilize-an-additional-300-000-troops-by-june/> (дата звернення: 12.03.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 2.1.

**Афіксальне термінотворення військово-технічної термінології
української мови**

Вид термінотворення	Афікси	Приклади
Префіксація	<i>над-, напів-, пере-, проти-</i> , які додаються до базових слів для утворення нових термінів, які відображають різноманітні аспекти військової діяльності	<i>надзброя</i> [82] – <i>superweapon</i> [108], <i>передислокація</i> [82] – <i>redeployment</i> <i>протиракета</i> [82] – <i>anti-missile</i>
	іншомовні морфоелементи, такі як <i>анти-, де-, контр-</i> , що набули статусу міжнародних префіксів. Вони вживаються у номенах, що вказують на протилежні поняття, що були мотивовані походженням слова	<i>антирадіолокаційний</i> [82] – <i>anti-radiolocation</i> [108], <i>контрмінометний</i> [82] – <i>counter-mortar</i> [108].
	префіксоїди <i>авіа-, авто-, аеро-, гідро-, гіро-, радіо-, турбо-, фото-</i> , які використовуються для	<i>авіабомба</i> [82] – <i>aerial bomb</i> [108], <i>аеробомба</i> [82] – <i>aerobomb</i> [108], <i>гідролокатор</i> [82] – <i>hydrolocator</i> [108]

	позначення різних видів військової техніки та її складових	
Суфіксація	-ач використовується для утворення іменників чоловічого роду для позначення військових приладів та частин техніки	<i>винищувач</i> [82] – <i>fighter</i> [108], <i>прискорювач</i> [82] – <i>accelerator</i> [108]
	-ник використовується для утворення іменників, які позначають предмети, за допомогою яких виконується дія	<i>вимірник</i> [82] – <i>gauge</i> [108], <i>запальник</i> [82] – <i>detonator</i> [108]
	к- використовується для утворення назв знарядь дії, що є віддієслівними похідними, таких як машини, механізми, військово-технічні прилади тощо	<i>засічка</i> [82] – <i>latch</i> [108]
Конфіксальний (суфіксально-префіксальний спосіб)	"на-" + основа + "-ник", "під-" + основа + "-ник"	<i>набедреник</i> [82] – <i>thigh holster</i> [108], <i>підшоломник</i> [82] – <i>helmet liner</i> [108]

Тематична класифікація військово-технічної термінології

Дослідник	Підхід / Група	Опис
І. Литовченко [33, с. 86]	За значенням	Об'єкти/поняття, процеси/дії, характеристики об'єктів/понять
	За використанням	Терміни для військового спілкування, терміни з подвійним використанням (військовий і цивільний контекст)
	Історичні та лексикологічні аспекти	Походження, еволюція, зміна значення термінів
С. Бондарчук [13, с. 115]	Назви осіб	Різні посади, звання та ролі військовослужбовців
	Назви зброї та спорядження	Військова зброя, спорядження та регалії
	Назви збройних сил та військових одиниць	Організаційна структура збройних сил
	Стратегії та тактики	Ведення бойових дій та їх наслідки
Ю. Лукіянчук [35, с. 66]	Терміни сухопутних військ	Тактика, стратегія, бойове екіпірування (<i>польова артилерія, танкова бригада</i>)
	Терміни військово- морських сил	Кораблі, підводні човни, тактика морських операцій (<i>крейсер-скаут, підводний корабель</i>)
	Терміни військово- повітряних сил	Літаки, вертольоти, тактика та стратегія повітряних боїв (<i>бомбардувальник, головний</i>

		<i>майстер-сержант Повітряних сил)</i>
	Терміни військ зв'язку	Організація зв'язку між військовими одиницями (<i>вузол зв'язку, своєчасність встановлення зв'язку</i>)
	Терміни інженерних військ	Інженерна техніка, будівництво об'єктів, інженерні операції (<i>фортифікаційне обладнання, інженерне забезпечення бойових дій, окоп</i>)
Г. Бучина [14]	Армія як інструмент держави	Військова політика, стратегія, тактика, планування військових операцій, розміщення військ
	Армія як соціальний інститут	Соціальна структура армії, роди військ, військові установи, особовий склад
	Озброєння та технічне оснащення армії	Різні види зброї, техніки та спорядження, що використовуються військовими силами
О. Колган [25, с. 257]	Тактичні терміни	Конкретні дії та стратегії на полі бою
	Військово-організаційні терміни	Структура та функції військових формувань
	Військово-технічні терміни	Військове обладнання та технології
О. Яременко [55, с. 187]	Військові команди	Команди та накази у військових операціях
	Військово-технічні терміни	Техніка та обладнання, що використовуються військовими

	Оперативно-тактичні терміни	Тактика та операції на полі бою
	Військово-адміністративні терміни	Адміністративні аспекти управління військовими підрозділами
	Військово-топографічні терміни	Географічні та топографічні терміни, що використовуються у військових картах та навігації
	Військово-інженерні терміни	Інженерні роботи та споруди у військових операціях
	Військово-медичні терміни	Медичне забезпечення та терміни, що стосуються військової медицини
	Авіаційні терміни	Терміни, що стосуються авіації та повітряних сил
С. Фролов [52, с. 135]	Тактичні терміни	Дії на полі бою
	Організаційні терміни	Структура військових формувань
	Військово-технічні терміни	Обладнання та технології у військовій сфері
	Терміни за видами військ та родами збройних сил	Терміни, специфічні для різних видів військ та родів збройних сил

Додаток В*Таблиця 2.3.*

Відмінності у термінології військових звань та рангів між НАТО та армією США

Військове Звання в Україні	Термін у НАТО	Термін у армії США
Сержант	Sergeant	Staff Sergeant
Прапорщик	Warrant Officer	Sergeant Major
Старший Прапорщик	Senior Warrant Officer	Sergeant Major of the Army
Лейтенант	Lieutenant	Second Lieutenant
Старший Лейтенант	Senior Lieutenant	First Lieutenant
Генерал-майор	Major General	Brigadier General
Генерал-лейтенант	Lieutenant General	Major General
Генерал-полковник	Colonel General	Lieutenant General